

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O.P.S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Psychologické, sociální a právní aspekty
sexuálně zneužívaného dítěte**

Autor práce: Andrea Kertesová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Bc. Milan Veselý

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy Evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu bakalářské práce Mgr. Bc. Milanovi Veselému za ochotu a vstřícnost, konstruktivní kritiku, konzultace a odborné vedení během mé práce. Dále bych ráda poděkovala panu Světlému za jeho pomoc při vyjasnění některých pojmů, vytvoření struktury práce a inspiraci v rámci daného tématu, také mé rodině za podporu a velkou trpělivost při zpracování této práce.

ABSTRAKT

Kertesová, A. *Psychologické, sociální a právní aspekty sexuálně zneužívaného dítěte: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2013. 94 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Milan Veselý

Klíčová slova: Sexuální zneužívání, CAN, týrání, dítě, oběť, pachatel, model, problematika, následky, prevence

Bakalářská práce na téma „Psychologické, sociální a právní aspekty sexuálně zneužívaného dítěte“ se věnuje zpracování dané problematiky jak kvalitativně, tak i kvantitativně v oblasti psychologických, sociálních a právních aspektů. Zpřehlednění základních teorií, které se týkají problematiky syndromu CAN a podání výkladu pojmů z této oblasti. V práci budou uvedeny následky zdravotní, psychické a sociální. Také bude zdůrazněná možná prevence sexuálního zneužívání dětí. Práce dále obsahuje dotazníkové šetření zaměřené na znalosti v oblasti problematiky sexuálně zneužívaného dítěte a úroveň jejich znalostí preventivních opatření, a také schopností k ochraně sexuálně zneužívaného dítěte.

ABSTRACT

Kertesová, A. *Psychological, Social and Legal Aspects of Sexually Abused Child: bachelor thesis*. České Budějovice: College of European and Regional Studies, o.p.s., 2013. 94 p. Thesis Supervisor: Mgr. Bc. Milan Veselý.

Keywords: Sexual abuse, CAN, bullying, child, victim, offender, model, issues, consequences, prevention.

The bachelor thesis "Psychological, Social and Legal Aspects of Sexually Abused Child" focuses on the processing area, both in quality and quantity, in the psychological, social and legal aspects. It clarifies the basic theories concerning the issue of CAN and filing the concepts in the field. It also emphasises the possible prevention of sexual exploitation of children and possible ways of prevention. The work also contains a survey of the awareness of the problems of sexually abused children and their level of awareness of prevention measures as well as the ability to protect sexually abused children.

OBSAH

ÚVOD	9
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
2 SEXUÁLNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ DÍTĚTE.....	11
2.1 Pojem zneužívání dítěte	11
2.2 Komerční zneužívání	12
3 HISTORIE SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ.....	14
3.2 Nejčastější mýty o sexuálním zneužívání dětí.....	14
4 SEXUÁLNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ DNES.....	16
5 SYNDROM CAN	18
5.1 Psychické týrání	19
5.2 Fyzické týrání	20
5.3 Sexuální zneužívání.....	21
5.4 Münchhausenův syndrom v zastoupení.....	22
5.5 Sekundární viktimizace	22
5.5.1 Primární viktimizace	23
5.5.1 Terciální viktimizace	23
5.6 Systémové týrání	23
5.7 Zanedbávání	24
5. 8 Šikanování.....	24
6 PROBLEMATIKA VZNIKU ZNEUŽÍVÁNÍ	25
7 MODEL Y.....	28
7.1 Model sexuálního zneužití dívky.....	28

7.2 Model sexuálně zneužitého chlapce	28
8 PACHATELÉ SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ.....	30
9 NÁSLEDKY SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ	32
9.1 Následky zdravotní	32
9.2 Následky psychické	33
9.2.1 Posttraumatická stresová porucha	33
9.3 Následky sociální	34
9.4 Stigma sexuálně zneužívaného dítěte	34
10 DŮSLEDKY SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ DÍTĚTE	35
10.1 Stigmatizace	35
10.2 Traumatická sexualizace	35
10.3 Zrada	36
10.4 Bezmocnost	36
11 TRESTNĚ PRÁVNÍ ÚPRAVA SYNDROMU CAN.....	37
11.1 Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti.....	38
11.2 Dokumenty, které mají souvislost se syndromem CAN	42
11.2.1 Články Úmluvy o právech dítěte a syndrom CAN.....	42
12 KONCEPCE PREVENCE SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ	44
12.1 Primární prevence.....	44
12.2 Sekundární prevence	45
12.3 Terciální prevence	45
13 JAK DÍTĚTI NASLOUCHAT	47
14 PSYCHOLOGICKÉ, SOCIÁLNÍ A PRÁVNÍ ASPEKTY SEXUÁLNĚ ZNEUŽÍVANÉHO DÍTĚTE.....	52

14.1 Charakteristika průzkumného šetření.....	52
14.1.1 Vymezení cíle práce a stanovení hypotéz	52
14.1.2 Metodika tvorby šetření.....	52
14.2 Analýza průzkumu problematiky týraného a sexuálně.....	54
zneužívaného dítěte	54
14.2.1 Dotazník zaměřený na problematiku týraného a zanedbávaného dítěte	55
14.3 Závěry z výzkumného šetření	77
14.4 Vyhodnocení hypotéz.....	78
ZÁVĚR.....	80
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	82
SEZNAM ZKRATEK.....	85
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	86
PŘÍLOHY	88

Úvod

Téma mé bakalářské práce zní „Psychologické, sociální a právní aspekty sexuálně zneužívaného dítěte. Sexuální násilí na dětech je vzhledem ke své rostoucí tendenci velmi aktuální, ale domnívám se, že je pro naši společnost ještě jedním z tabu.

Dovolte mi tedy na úvod ocitovat část světové deklarace o přežití dětí, jejich ochraně a rozvoji (OSN 1990): „dětí na celém světě jsou nevinné, zranitelné a odkázané na dospělé. Jsou však také čilé, zvědavé a plné naděje. Měly by vyrůstat v míru a radosti, hrát si a učit se. Jejich budoucnost by se měla utvářet v harmonii a spolupráci. Měly by dospívat a zároveň si rozšiřovat obzor a získávat nové zkušenosti.“

Mnoho dětí se však střetává se zcela jinou realitou. Část dětí si v dětství prožila a prožije mnoho utrpení. Bohužel, ne vždy mu někdo z těchto otřesných situací může pomoci. Neexistuje žádný recept, který by poradil a pomohl všem dětem, které trpí.

Sexuální zneužívání dětí v naší společnosti je jevem, který hluboce porušuje lidská práva a podkopává zdravý vývoj a sebedůvěru dětí a mladých lidí.

Minulé století však přineslo řadu převratných změn v postavení dítěte ve společnosti. Velmi významnou roli zde sehrálo přijetí dokumentů, kde byla stanovena a vymezována práva dětí, systém pomoci sexuálně zneužívaným dětem či tresty za spáchání činů sexuálního zneužívání. Jedním z nejvýznamnějších je Úmluva o právech dítěte.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem mé bakalářské práce bude zpřehlednění základních teorií, které se týkají problematiky syndromu CAN, specificky na sexuální zneužívání dítěte, a podání výkladu pojmů z této oblasti, včetně základní charakteristiky pachatelů a obětí, a na jejich klasifikaci.

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí, z části teoretické a praktické. Každá část je rozčleněna na kapitoly a dále podkapitoly.

Teoretická část se věnuje obecnému vysvětlení a definování základních pojmů v rámci této práce. Vymezení základních pojmů psychologických, sociálních, zdravotních a právních aspektů sexuálního zneužívání dítěte. Charakteristiky a klasifikace pachatelů a obětí. Následky, psychické a sociální. Jednání s obětí, provádění jejího výslechu a způsoby psychoterapeutické péče o oběti. Metody a způsoby provádění prevence ve vztahu k zabránění vzniku nebo pokračování sexuálního zneužívání dítěte. Ochrana dítěte v českém právním řádu před sexuálním zneužíváním.

Praktická část zahrnuje vymezení cíle práce, formulace problému a určení hypotéz, výsledky průzkumu, ověřování hypotéz, samostatné zpracování řešení problematiky, tabelování a komentování výsledků provedeného průzkumu.

2 SEXUÁLNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ DÍTĚTE

2.1 Pojem zneužívání dítěte

„Co rozumíme pod pojmem „pohlavní zneužívání dětí?“ V průběhu minulého desetiletí vzniklo na různých místech světa několik definic, které měly co nejdůstojněji a nejobsažněji formulovat podstatu pohlavního zneužívání. Každá definice byla odrazem dané úrovně vědomostí a klinických zkušeností autorů. Začátkem 90. let britští odborníci došli k názoru, že každá definice pohlavního zneužívání dětí by měla zahrnovat následující skutečnosti: *zrazení odpovědnosti a přirozené důvěry, zneužití moci, neschopnost dítěte dát souhlas, široká škála sexuálních aktivit, donucování nebo zastrašování zneuživatelé a prožívání ohrožení bez ohledu na způsob zneužití.* Poslední, pravděpodobně nejobsažnější vysvětlení pojmu vypracovala Zdravotní komise Rady Evropy v roce 1992. Podle její definice je pohlavní zneužití dítěte *nepatřičné vystavení dítěte pohlavnímu kontaktu, činnosti či chování. Zahrnuje jakékoli pohlavní dotýkání, styk či vykořisťování kýmkoli, komu bylo dítě svěřeno do péče, anebo kýmkoli, kdo dítě zneužívá. Takovou osobou může být rodič, příbuzný, přítel, odborný či dobrovolný pracovník či cizí osoba.*¹

O sexuální zneužívání se jedná, pokud jsou splněny tyto tři podmínky:

1. Agresor je mnohem starší a zralejší než dítě.
2. Agresor je v pozici autority nebo v pečovatelském vztahu k dítěti.
3. Aktivity agresor vymáhá silou nebo podvodem.²

Z medicínského hlediska se pohlavní zneužívání dělí na bezdotykové a dotykové.

- **Bezdotykové zneužívání:** zahrnuje setkání s exhibicionisty a účast na sexuálních aktivitách, kde nedochází k žádnému tělesnému kontaktu, například vystavení dítěte pornografickým materiálům.

---

¹ PÖTHER, P. *Dítě v ohrožení*. Praha : G plus G, 1996. 38-39 s.

² *Mýty a fakta o sexuálním zneužívání dětí* [online]. 2013 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.sancedetem.cz/srv/www/content/pub/cs/clanky/myty-a-fakta-o-sexualnim-zneuzivani-deti-63.html>>.

- **Dotykové zneužívání** (kontaktní): je takové, kde dochází k pohlavnímu kontaktu, včetně laskání prsou a pohlavních orgánů, pohlavního styku, orálního nebo análního pohlavnímu styku.³

Podle statistik ve státech Evropské unie se oběťmi týrání, zanedbávání a pohlavního zneužívání stává každoročně jedno až dvě děti ze sta. Ale i zde existuje poměr mezi nahlášenými a nenahlášenými případy podle odhadů asi 1:20 i více. V České republice se dostává do popředí tato problematika až mnohem později než např. v USA. Komplexnější statistické údaje jsou dostupné teprve do roku 1994. Není možno říci, že tento jev dříve neexistoval, byl stejně jako řada jiných jevů v pozadí a ne vždy bylo ublížení označováno jako týrání.⁴

Obětí tělesného týrání se dítě stávalo od nepaměti. Dítě bylo dlouhá staletí považováno za majetek dospělých, zejména otce, který s dítětem mohl nakládat podle své vůle. Teprve až v 70. letech 20. století zásluhou amerických pediatrik byly podrobně popsány příznaky dětí, obětí tělesného týrání, pod názvem syndrom bitého dítěte. Tyto okolnosti se později odrazily v zákonodárství v podobě oznamovací povinnosti. Tato oznamovací povinnost při podezření na tělesné týrání byla u nás uzákoněna až v roce 1994.⁵

V mnoha rodinách se dosud užívá tělesný trest jako výchovný prostředek pro dosažení změn chování dítěte. Otázka vztahu nebo hranice mezi tělesným trestáním a týráním je značně subjektivní a stává se předmětem mnoha výzkumů.⁶

2.2 Komerční zneužívání

Komerční sexuální zneužívání dětí (Commercial Sexual Abuse of Children) znamená jejich sexuální vykořisťování s cílem ekonomického obohacování třetích osob. Může mít podobu bezdotykového nebo dotykového sexuálního zneužití.⁷

³ PÖTHER, P. *Dítě v ohrožení*. Praha : G plus G, 1996. 39 s.

⁴ VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 36 s.

⁵ VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 36 s.

⁶ VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 36 s.

⁷ VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍK, K., HADJ-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální zneužívání dětí II. díl*. Praha : Univerzita Karlova, 1999. 8 s.

Komerční sexuální zneužívání dětí má tři formy. Jde o dětskou prostituci, dětskou pornografii a obchodování s dětmi.⁸

---

⁸ Commercial Sexual Exploitation of Children in the Czech Republic. Česká Republika : Friedrich Ebert Stiftung, e., 2002. 15 s.

3 HISTORIE SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ

Téměř všechny mýty o vzniku světa a původu člověka obsahují incest. Nejprve se píše o incestu bohů, následně pak o incestu prvních lidí. Je proto sotva překvapující, že incest byl v raných kulturách nejen dovolen, nýbrž se ve vladařských a panských rodech stal přímo povinností. Období antiky vyznávalo krásu mladého těla. Ve starověkém Řecku byl idolem krásy dokonce jinoch a tak homosexuální styk nebo anální styk se ženou byl tehdejší kulturou uznáván jako prioritní. V 18. století byla náhodně objevena kultura polynéská, ve které čtyř a pětileté děti byly mladistvými uváděny do praxe pohlavního života, a kde dospělí předváděli veřejně všechny formy pohlavního styku.⁹

3.2 Nejčastější mýty o sexuálním zneužívání dětí

- **Dítě většinou zneužívá někdo cizí, nejčastěji jde o pedofila**

Zneužívatelem může být kdokoli, jak muž, tak žena. Největší riziko hrozí dítěti ve vlastní rodině, často je zneužíváno osobou, kterou dobře zná. Faktem je, že asi jen desetina agresorů souzených za sexuální zneužití dítěte trpí skutečně pedofilní sexuální poruchou. Pravý pedofil (tedy člověk, kterého sexuálně přitahují děti) s dítětem nesouloží, jeho aktivity končí většinou u mazlení.¹⁰

- **Člověk, který sexuálně zneužívá dítě, je blázen nebo se jedná o mentálně zaostalou osobu, případně alkoholika**

„Jen málo pachatelů prokazaného sexuálního zneužívání trpí nějakou psychózou či mentálním defektem, většina je za své chování plně odpovědná. Co se alkoholu týče - ten sice v mnoha případech hraje svoji roli jako prostředek k odbourání zábran u pachatele, ale skutečně na alkoholu závislých zneužívajících osob je jen malá část z celkového počtu.“¹¹

---

⁹ TÄUBNER, V. *Nejstřeženější tajemství - sexuální zneužívání dětí*. Praha : Trizona, 1996. 14-15 s.

¹⁰ Mýty a fakta o sexuálním zneužívání dětí [online]. 2013 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z WWW: ><http://www.news.sk/rss/link/2012/11/8175431/myty-a-fakta-o-sexualnim-zneuživani-deti/>.

¹¹ Mýty a fakta o sexuálním zneužívání dětí [online]. 2013 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z WWW: ><http://www.news.sk/rss/link/2012/11/8175431/myty-a-fakta-o-sexualnim-zneuživani-deti/>.

- **Sexuální zneužívání se týká především dospívajících dívek**

K nejvíce ohroženým skupinám, co se sexuálního zneužívání týče, patří děti ve věku 3-6 let a ve věku 12-15 let. Až 1/4 případů, u kterých je prokázáno sexuální zneužití, se týká chlapců, kteří jsou nejčastěji zneužiti cizím mužem (většinou jde o homosexuální atak). U dívek je nejčastěji pachatel příbuzný (otec, nevlastní otec, strýc, dědeček, vlastní či nevlastní sourozenec).¹²

- **Sexuálně zneužívané jsou hlavně děti z nižších socioekonomických vrstev**

Pravda je taková, že k sexuálnímu zneužívání dochází v rodinách, u kterých by nás něco takového ani nenapadlo. Navenek mohou působit jako plně fungující rodiny, které mají slušnou životní úroveň po všech stránkách, za zavřenými dveřmi se však odehrává možná nejen sexuální zneužívání, ale i jiné formy zátěže a ohrožení dětí.¹³

- **Zneužívané dítě se nikomu nesvěří, protože se mu zneužívání líbí.**

„Sexuálně zneužívané dítě prožívá mnoho protichůdných pocitů, stresujících a matoucích, přičemž některé formy sexuálního zneužívání mohou být dítětem vnímány jako příjemné. To ovšem nesnižuje závažnost počínání pachatele, z jehož strany je navíc dítě vystavováno často psychickému nátlaku v podobě zastrašování, vyhrožování, citovému vydírání ("nebudu tě mít rád, když..."). Pokud je dítě zneužíváno opakovaně, postupně se přizpůsobí, ale prožívá obrovský vnitřní boj, případně hledá únikové cesty, které souvisejí s rizikovým chováním (drogy, alkohol a podobně).“¹⁴

---

¹² *Mýty a fakta o sexuálním zneužívání dětí* [online]. 2013 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.news.sk/rss/link/2012/11/8175431/myty-a-fakta-o-sexualnim-zneuzivani-deti/>>.

¹³ *Mýty a fakta o sexuálním zneužívání dětí* [online]. 2013 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.news.sk/rss/link/2012/11/8175431/myty-a-fakta-o-sexualnim-zneuzivani-deti/>>.

¹⁴ *Mýty a fakta o sexuálním zneužívání dětí* [online]. 2013 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.news.sk/rss/link/2012/11/8175431/myty-a-fakta-o-sexualnim-zneuzivani-deti/>>.

4 SEXUÁLNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ DNES

V dnešní době je typická zvýšená citlivost vůči jakémukoliv násilí na dětech, což bylo jedním z důvodů, proč ve 20. století byly přijaty významné dokumenty ochraňující děti před všemi formami interpersonálního násilí:

- Charta práv dítěte (1924)
- Konvence o právech dítěte (1959)
- Úmluva o právech dítěte (1989) ¹⁵

Právě to přivedlo odborníky k identifikaci syndromu bitého dítěte. Později se začalo hovořit také o psychickém strádání a citovém týrání dětí. Roku 1991 v Praze se konala třetí evropská konference o zneužívaných a zanedbávaných dětech, která poprvé definovala syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte (CAN-child abuse and neglect). Zdravotnická komise Rady Evropy v roce 1992 pak přijala definici tohoto syndromu, jehož obsahem je tělesné, citové, sexuální týrání dítěte, zanedbávání a systémové zneužití dítěte. ¹⁶

Ve druhé polovině 20. století se začalo rozmáhat a nabývat nebývalých rozměrů a nových forem tzv. komerční sexuální zneužívání dětí. V Americe a Evropě dominuje dětská pornografie, která díky Internetu nabývá větších rozměrů. Dětská pornografie byla „obohacena“ o sexuální vraždy. Obětí bývá osoba, která netuší, za jakým účelem je scéna pořizována. Vražda je naplánována dopředu a je součástí produkce. ¹⁷

Sexuální násilí na dětech se také skrývá za rituálními trestnými činy. Některé náboženské sekty vyžadují mezigenerační sex. Jde o hnutí, které podporuje rodinu, rodinnou zábavu, kde motto „Rodina, která si spolu hraje, spolu i zůstane“ znamená sex mezi členy nejužší rodiny. ¹⁸

Veškeré studie jednoznačně ukazují, že předmětem sexuálního násilí jsou častěji dívky než chlapci. Vždy tomu tak ale nebylo. První studie pocházející z první poloviny

---

¹⁵ VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍK, K., HADJ-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální násilí na dětech*. Praha : Portál, 1999. 13-14 s.

¹⁶ VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍK, K., HADJ-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální násilí na dětech*. Praha : Portál, 1999. 13-14 s.

¹⁷ VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍK, K., HADJ-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální násilí na dětech*. Praha : Portál, 1999. 13-14 s.

¹⁸ VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍK, K., HADJ-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální násilí na dětech*. Praha : Portál, 1999. 13-14 s.

20. století popisují, že předmětem sexuálního násilí byli statisticky významně častěji chlapci než dívky. Odborníci se domnívali, že tento jev je důsledkem nedostatečné sexuální výchovy. V raném dětství se formuje osud každého dítěte, který velmi ovlivňuje jeho matka a její osobnost. Matka traumaticky poznamenaná ve svém dětství bude jen obtížně bez následné pomoci plnit své základní výchovné poslání v rodině, kterou sama založí.¹⁹

---

¹⁹ VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍK, K., HADJ-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální násilí na dětech*. Praha : Portál, 1999. 13-14 s.

5 SYNDROM CAN

Problematika sexuálně zneužívaného dítěte je ve světové i naší literatuře zahrnována pod pojmem „CAN“.²⁰

Pojem „syndrom CAN“ je zkratka z původně anglického termínu **Child Abuseand Neglect**.²¹

„CAN“ syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte je definován jako poškození fyzického, psychického i sociálního stavu a vývoje dítěte, které vzniká jako důsledek jakéhokoli nenáhodného jednání rodičů nebo jiné dospělé osoby, jež je ve společnosti hodnoceno jako nepřijatelné. Příznaky „syndromu CAN“ vznikají následkem aktivního ubližování nebo nedostatečné péče. Zde dospělý agresor zneužívá fyzické síly nebo psychické nadřazenosti a moci nad podřízeným a závislým dítětem.²²

„Podle Zdravotní komise Rady Evropy z roku 1992 jsou do syndromu CAN zahrnuty následující kategorie: psychické a fyzické týrání, sexuální zneužívání, zanedbávání, šikanování, systémové týrání, sekundární viktimizace a Münchhausenův syndrom v zastoupení. Sexuální zneužívání lze tedy definovat jako „zneužití moci dospělého nad slabším a závislým dítětem k sexuálnímu uspokojení dospělého“.²³

Společným jmenovatelem všech těchto jevů je, že dítěti se ubližuje, dítě psychicky či fyzicky trpí a je ohrožován jeho další vývoj. Se zneužitím dítěte se nebývá snadné se vyrovnat. Je-li však dítě nejen krutě zbito, ale ještě navíc sexuálně zneužito nebo znásilněno, může je samotné i celou rodinu postihnout nepřekonatelné trauma.²⁴

---

²⁰ TÄUBNER, V. *Nejstřeženější tajemství - sexuální zneužívání dětí*. Praha : Trizona, 1996. 9 s.

²¹ *Syndrom CAN* [online]. 2013 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/rizikove-chovani-dospelého-k-díteti/syndrom-can.shtml>>.

²² *Syndrom CAN - charakteristika* [online]. 2013 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.nicm.cz/syndrom-can-charakteristika>>.

²³ VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 8 s.

²⁴ ELLIOTTOVÁ, M. *Jak ochránit své dítě*. 1. Vyd. Praha : Portál, 1995. 73 s.

5.1 Psychické týrání

Fyzické týrání a sexuální zneužívání jsou pojmy, pod kterými si je člověk schopen představit konkrétní události a činy, ale oproti tomu psychické či emocionální týrání jsou pojmy značně nejasné a příliš často se o nich nehovoří. Sexuální zneužívání a fyzické týrání je daleko lépe dokazatelné. Psychické týrání je velice obtížné zdokumentovat a i v našem soudnictví se s tímto jevem setkáváme jen velmi zřídka.²⁵

Psychické násilí vykonávané na dětech může mít různé formy.

K nejnápadnějším z nich patří:

- **časté nadávky, ponižování, zesměšňování, pohrdání, křičení nebo opakované výbuchy**
- **vyhrožování, cílené vyvolávání strachu** u dítěte
- **odmítání, zavrhování**
- **ignorování, přehlížení**
- **vydírání, manipulace, neustálé srovnávání** s úspěšnějším sourozencem či nepřiměřené vychvalování cizích dětí
- **nerespektování soukromí** dítěte (přehnané kontrolování)
- **odepírání pochvaly či ocenění**
- **přetěžování dítěte domácími povinnostmi** či péčí o sourozence
- **kladení nerealistických požadavků na dítě** (v oblasti zájmové, studijní apod., věčná nespokojenost s výkony dítěte)
- **násilná izolace** (bránění dítěti ve styku s rodiči, kamarády, příbuznými apod.)
- **neustálé neadekvátní obviňování dítěte**
- **vystavování dítěte závažným domácím konfliktům, vtačování dítěte do role dospělého** (osamělý rodič hledá v dítěti psychickou oporu: vyžaduje, aby naslouchal jeho problémům; vnučování role smířčího soudce mezi rozhádanými rodiči apod.)
- **nepřiměřená psychická zátěž v souvislosti s rozvodem** (zatahování dítěte do konfliktů mezi rodiči, zneužívání dítěte jako “svědka”, získávání dítěte na svou stranu a jeho negativní ovlivňování proti druhému rodiči, bránění ve styku dítěte s druhým rodičem)

---

²⁵ DUNOVSKÝ, J., MATĚJČEK, Z. a kol. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha : Grada, 1995, 65 s.

- **nedostatečný zájem o dítě z důvodu vysoké zaměstnanosti rodičů** (mnohdy přes vysoký materiální nadstandard života dítěte)
- **finanční odměny dítěti za pomoc v domácnosti** (dítě nebývá oceněno úsměvem, poděkováním či pochvalou, nýbrž penězi; neučí se, že vzájemná pomoc v rodinném kruhu je přirozená)
- **nedostatek či úplná absence projevů lásky k dítěti** (rodič se na dítě nikdy neusměje, nehladí ho, nedotýká se ho, nelíbá ho)
- **chápaní dítěte jako pouhého konzumenta**: jde o přístup konzumní společnosti, která podporuje spotřební hodnotové orientace dítěte; (průzkumy v SRN odhalily, že okolo 75 % rozhodnutí při nákupu zboží v obchodě činí děti; bylo také zjištěno, že každé třetí dítě se identifikuje s dětmi z reklamy)²⁶

5.2 Fyzické týrání

Problém tělesného trestání a tělesného týrání je odpradáвна. Tělesné ubližování dítěti a jeho týrání byly poznávány a řešeny jako první ze všech.²⁷

Hranice mezi trestem a týráním je těžko zjistitelná. Tělesný trest je součástí každodenního života dětí, ale bývá nadužíván a stává se násilím a traumatem. Trest by měl být spravedlivě používán. Rodiče by měli působit na dítě psychologicky a řešit danou situaci v klidu a hned.²⁸

Za **formy** aktivního fyzického týrání je považováno:

- nepřiměřené bití rukou (např. facky, pohlavky)
- bití různými nástroji (obvykle snadno dosažitelnými v domácnosti: např. vařečka, vodítko na psa, ramínko, hadice, kabel)
- kopání do dítěte, údery pěstí (dochází často k poranění vnitřních orgánů)
- způsobení bodných, řezných a sečných rán různými nástroji (nožem, nůžkami, jehlou, jehlicí aj.)
- poranění střelná (zbraní)

²⁶ *Formy a následky psychického týrání, zneužívání a zanedbávání* [online]. 2013 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z WWW: < <http://www.nicm.cz/formy-a-nasledky-psychiekeho-tyrani-zneuzivani-a-zanedbavani>>.

²⁷ MATĚJČEK, Z. *Po dobrém, nebo po zlém?*. 4.vyd. Praha : Portál, 1994. 8 s.

²⁸ VANIČKOVÁ, E. *Tělesné tresty dětí*. Praha : Grada, 2004. 107 s.

- vytrhávání vlasů
- nepřiměřené tahání za ušní boltce, kousání dítěte
- způsobování popálenin (nejčastěji přiložením cigarety na kůži dítěte, dále popáleniny od kamen, kulmy, grilu apod., dále drobné popáleniny vzniklé třením, je-li dítě např. vlečeno po koberci, popáleniny úst od horké potravy, která byla dítěti násilím vpravena do úst, popáleniny od vřící vody (opařeniny)
- odmrštění, odhození dítěte, kdy často dochází k úderu dítěte o stěnu nebo podlahu, smýkání dítětem ze schodů, proti stěně, nábytku apod., sražení dítěte na zem
- přinucení dítěte stát nebo sedět v nepohodlné pozici nebo na místě, které v něm vyvolává strach (ve sklepě apod.)
- svazování a připoutávání dítěte, (stopy od provazu či kabelu bývají patrné především na zápěstí a v okolí kotníků)
- škrcení (zůstávají stopy po provazu na krku, tzv. strangulační rýha)
- dušení
- silné třesení, zejména u malých dětí (syndrom třeseného dítěte, o kterém bude řeč níže)
- odpírání spánku nebo potravy za trest
- uvádění dítěte do situací, kdy je nuceno za trest podstoupit nějaké fyzické utrpení
- otravy jedy a chemikáliemi
- podávání alkoholu a drog²⁹

5.3 Sexuální zneužívání

„Postižení sexuální se vyděluje jako samostatný syndrom, označovaný CSA (Child Sexual Abuse), definovaný jako každý akt vůči dítěti, vázaný na jakoukoliv sexuální aktivitu.“³⁰

²⁹ *Fyzické týrání, zneužívání a zanedbávání – charakteristika* [online]. 2013 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z WWW:<<http://www.nicm.cz/fyzicke-tyrani-zneuzivani-a-zanedbabani-charakteristika>>.

³⁰ MALÁ, E., RABOCH, J., SOVÁK, Z. *Sexuálně zneužívané děti*. Praha : Psychiatrické centrum, 1995. 13 s.

Dvě nejčastěji citované definice:

„Sexuální zneužívání je zavzetí závislého, vývojově nezralého dítěte nebo adolescenta do sexuálních aktivit, které jím nejsou plně pochopeny a přijímány a narušují sociální tabu v rodinných rolích.“

„Zneužitě dítě pro sexuální uspokojení dospělého.“³¹

Dítě je zákonem plně chráněno před sexuálními kontakty v jakékoliv formě až do svých 15ti let. Věková hranice není stanovena tam, kde je zneužíváno závislosti jedné osoby na druhé.³²

5.4 Münchhausenův syndrom v zastoupení

Münchhausenův syndrom v zastoupení (Münchhausen syndrom by proxy) je zvláštní formou fyzického týrání dítěte u nás málo známý.³³

V souvislosti s rozvojem poznání syndromu CAN se ukázalo, že existují případy, kdy rodiče vedle úmyslných otrav různými léky si vymýšlejí u dětí nejrůznější příznaky a onemocnění, případně je „vyrábějí“, tj. uměle připravují tak, aby dítě pro ně bylo vyšetřováno a léčeno.³⁴

5.5 Sekundární viktimizace

Sekundární viktimizace neboli druhotné ubližování znamená vystavování dítěte nadbytečné psychické zátěži v průběhu vyšetřování. Dítě jako oběť trestného činu se stává ještě obětí vyšetřování. Dítě je nuceno svou výpověď opakovat několikrát.

---

³¹ MALÁ, E., RABOCH, J., SOVÁK, Z. *Sexuálně zneužívané děti*. Praha : Psychiatrické centrum, 1995. 15 s.

³² *Sexuální zneužívání* [online]. 2013 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.ditekriize.cz/sexualni-zneuzivani>>.

³³ MALÁ, E., RABOCH, J., SOVÁK, Z. *Sexuálně zneužívané děti*. Praha : Psychiatrické centrum, 1995. 14 s.

³⁴ DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MAŤEJČEK, Z. a kol. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha : Grada, 1995. 51 s.

Dospělí často přenáší zodpovědnost na samotné dítě („Kdybys nenesla tak vyzývavé oblečení, nestalo by se to.“) Necitlivé vedení rozhovoru, výslechu dítěte.³⁵

5.5.1 Primární viktimizace

Samotná újma způsobená pachatelem – fyzická, finanční, emocionální.³⁶

5.5.1 Terciální viktimizace

Přenos následků trestného činu na jiné osoby (např: přenos na manžela znásilněné ženy).³⁷

5.6 Systémové týrání

Tato forma týrání je působena systémem, který byl založen pro pomoc a ochranu dětí a jejich rodin a kterému jsou rodiny vystaveny. Zvláště závažné jsou takové systémy, které řeší problém dítěte a jeho rodiny automatickým odebráním dítěte z rodiny, aniž by rodině byla nejdříve poskytnuta potřebná podpora a pomoc, např. formou sanace rodiny. Není postupováno v souladu s nejlepším zájmem dítěte.³⁸

---

³⁵ DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MAŤEJČEK, Z a kol. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha : Grada, 1995. 97 s.

³⁶ *Oběť z pohledu viktimologie* [online]. 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: < <http://psycho-1.blogspot.cz/2007/06/ob-z-pohledu-viktimologie.html>>.

³⁷ *Oběť z pohledu viktimologie* [online]. 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: < <http://psycho-1.blogspot.cz/2007/06/ob-z-pohledu-viktimologie.html>>.

³⁸ DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MAŤEJČEK, Z a kol. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha : Grada, 1995. 97 s.

5.7 Zanedbávání

Pod tímto pojmem se chápe pasivní přístup k dítěti, vyústující v nerespektování jeho aktuálních potřeb, promítající se do jeho opožďování tělesného, psychického a emocionálního. Zde se vyděluje pojem tzv. selhání ve vývoji, v prospívání dítěte.³⁹

5.8 Šikanování

Šikana je jakékoli chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit, ponižovat nebo zastrašovat jiného člověka či skupinu lidí. Šikana je závažnou agresivní poruchou chování vyskytující se v sociálním prostředí od ranního dětského věku až po stáří.⁴⁰

Zpravidla se obětí šikanování stává dítě, které nemělo možnost naučit se obranným postojům, jinak řečeno zdravé agresivitě. Bývá plaché, úzkostné, pasivní, někdy i tělesně slabší nebo neobratné. Jeho pasivita je často provokativní pro násilníky, kteří “testují” co všechno si bezmocná oběť nechá líbit.⁴¹

---

³⁹ MALÁ, E., RABOCH, J., SOVÁK, Z. *Sexuálně zneužívané děti*. Praha : Psychiatrické centrum, 1995. 13 s.

⁴⁰ *Co je to šikana?* [online]. 2013 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <http://www.zachranny-kruh.cz/rizikove_chovani/co_je_to_sikana.html>.

⁴¹ *Co je to šikana?* [online]. 2013 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <http://www.zachranny-kruh.cz/rizikove_chovani/co_je_to_sikana.html>.

6 PROBLEMATIKA VZNIKU ZNEUŽÍVÁNÍ

Vznik tělesného týrání je ovlivněn více faktory. Jedním z nich může být například nezvládnutí prožívání zátěžové situace rodičem a ventilace emocí v podobě tělesného napadání dítěte, psychická nevyrovnanost, neuróza, forma depresivní nebo úzkostné poruchy, kdy opět nezvládnutím situace dospělým se dítě může stát předmětem agresivity.⁴²

Psychické týrání, psychické ubližování vzniká jako výsledek nevšímání, ponižování, výsměchu, opovrhování nebo zastrasování. Následkem toho je vznik trvalých pocitů méněcennosti, stavů úzkosti, nedostatek sebedůvěry a pocitu vlastní nedostatečnosti. Psychické týrání zpravidla doprovází tělesné týrání, nebo jsou mu děti vystaveny často v souvislosti s rozvodovým řízením rodičů.⁴³

Problém pohlavního zneužívání je opět velmi diskutovaným. Z pohledu tradice a veřejnosti často přetrvává názor na pachatele jako na sociálně izolovaného, nepřírozeně se chovajícího, neznámého jedince. Celosvětové statistické údaje však hovoří především o pachatelích z řad rodičů, příbuzných, sousedů nebo přátel rodiny, tedy z okruhu nejbližšího okolí dítěte, kteří tvoří až 30% pachatelů.⁴⁴

Názory na příčiny chování pachatele pohlavního zneužívání jsou různé, žádná z nich však nezbavuje pachatele odpovědnosti. Jedna z nejčastějších teorií motivace pachatele vedoucí ke zneužívání spočívá v jeho neschopnosti navázat sexuální poměr s dospělou osobou. Příčinou tohoto chování je nevyzrálá osobnost nebo zastavení psychosexuálního vývoje v důsledku zkušenosti vlastního zneužití. Před provedením činu musí pachatel překonat vlastní vnitřní zábrany. Je to jediný okamžik, kdy je možno touhu potlačit a zabránit zneužití. Tyto zábrany nemají pouze jedinci trpící trvalou duševní poruchou, jak je např. demence nebo psychóza. K odstranění zábran v řadě případů slouží alkohol a drogy. Další podmínkou páchaní této trestné činnosti je překonání vnějších překážek, fyzického odporu apod. Proto je řada pachatelů z řad profesí umožňujících častý kontakt s dětmi a spolu s autoritou a respektem, kterou tato profese vyžaduje, je přirozeně snižován odpor obětí. S tím ovšem souvisí i malá informovanost, znalost technik odmítnutí, malá sociální vyspělost dětí, popř. nízká míra

---

⁴² VYKOPALVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 37 s.

⁴³ VYKOPALVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 37s.

⁴⁴ VYKOPALVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 37-38 s.

uspokojení citových potřeb. To všechno jsou faktory, které pohlavní zneužívání pachatelům velmi usnadňují.⁴⁵

Každý případ pohlavního zneužívání, bez rozdílu, zda se jedná o jeho různé formy (dotykové, bezdotykové, jednorázové, opakované) je traumatizujícím zážitkem pro každé dítě, spojeným současně i se sekundární traumatizací v důsledku odmítavého postoje okolí.⁴⁶

Otázkám sexuálního zneužívání v dětství a incestu se začíná věnovat pozornost začátkem 80. let. Jako východisko řešení tohoto problému byly výzkumy žen – obětí incestu v dětství a jejich následná psychiatrická léčba. Právě infamiliární zneužití mívá následky pro oběť nejtragičtější. Tyto zážitky jsou dlouhodobé a celoživotně poznamenávají oběť v citové oblasti a mají důsledky na výchovu vlastních dětí: jejich rodičovské role jsou významně nejistější, mají menší smysl pro rodičovskou zodpovědnost, ve svých požadavcích na děti jsou nezralejší a svým partnerům poskytují menší oporu. Toto trauma z dětství může v dospělosti narušit schopnost navazovat partnerské vztahy, vést k závažným sexuálním dysfunkcím nebo k promiskuitnímu sexuálnímu chování. Řada odborníků v této souvislosti poukazuje na význam rodiny, neboť v rodině se vytváří počáteční vztah dítěte k sexualitě, a na význam sexuální výchovy a informovanosti dítěte.⁴⁷

V posledních letech dochází ke zvláště závažnému sexuálnímu násilí na dětech, a to je komerční sexuální zneužívání dětí, které nabývá velkých rozměrů a intenzity. Studie, které se zabývají věkem sexuálního zneužívání dětí, uvádějí, že osobní zkušenost s tímto druhem násilí v rodině mají děti nejčastěji předškolního věku, ale nejsou výjimkou ani děti starší, extrafamiliární násilí je častěji páčáno na dětech starších, asi ve věku od 9 – 15 let a častěji na dívkách než na chlapcích.⁴⁸

Obětí sexuálního zneužívání v rodině nebo mimo rodinu nejsou zdaleka jen městské děti, ale stejný výskyt tohoto sociálně patologického chování je sledován

---

⁴⁵ VYKOPALVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 38 s.

⁴⁶ VYKOPALVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 38 s.

⁴⁷ VYKOPALVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 38 s.

⁴⁸ VYKOPALVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 38 s.

i na vesnici. Rovněž se prokazuje, že tento fenomén dominuje v tzv. střední vrstvě obyvatel a převažuje intrafamiální forma nad extrafamiální.⁴⁹

Pokud se jedná o charakter sexuálního zneužívání, jde v případě intrafamiálního sexuálního násilí o kombinaci tělesného a sexuálního, popř. psychického násilí, které je dlouhodobé, založené na zneužití postavení a moci pachatele, v případech extrafamiálního násilí je to cesta zneužití důvěry, poskytnutí odměny nebo výhod, je spíše jednorázové s komerčním podtextem nebo sexuální úchylnou pachatele. Pro úplnost je třeba poukázat na formy sexuálního zneužívání, které se rozlišují na dotykové a bezdotykové.⁵⁰

Na základě výsledků výzkumů chování pachatele sexuálního násilí i oběti byl sestaven model sexuálního zneužití dívky a model sexuálního zneužití chlapce, charakteristika pachatele, základní diagnostika a terapeutické a intervenční postupy. Obecně mezi pachateli sexuálního zneužívání dětí převažují rodiče nebo blízcí.⁵¹

---

⁴⁹ VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍ, K., MOUSSOVÁ – HAJD, Z., SPILKOVÁ, J.. : *Sexuální násilí na dětech*. Praha: Portál, 1999. 24 s.

⁵⁰ VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 39 s.

⁵¹ VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 39 s.

7 MODEL Y

Modely sexuálně zneužitých dívek a chlapců poukázaly na alarmující skutečnosti, které zůstávaly dlouhou dobu skryty a neřešeny. Nedá se říci, že by sexuální násilí v rodině neexistovalo. Je stejně starou záležitostí jako existence rodiny samotné, ale patřilo a dosud patří k rodinným tabu, o kterých se dříve nemluvílo vůbec, a nyní se obtížně rozkrývá. Pachatelé jsou často osoby s dobrým společenským postavením požívající vážnost, rodina navenek dobře funguje a trestnost je obtížně prokazatelná. Další otázkou je věrohodnost výpovědi oběti, neboť pořád ještě ve společnosti přetrvávají neopodstatněné názory na roli rodiče a dítěte, i když dítě je z právního hlediska schopno podat věrohodnou výpověď. Existují i případy falešného obvinění ze zneužívání dítěte, proto je průkaznost tohoto obvinění velmi složitá. I tyto důvody mohou hrát svou roli v případě intrafamiliárního násilí.⁵²

7.1 Model sexuálního zneužití dívky

„Model sexuálního zneužití dívky potvrzuje, že sexuálně je zneužitá každá třetí dívka a ze dvou třetin pachatelů je pachatel dívce známý z okruhu přátel, rodiny, sousedů, vychovatelů, učitelů aj., každého druhého sexuálního zneužití se dopustil člen rodiny v roli otce (vlastního nebo nevlastního), každé druhé sexuální zneužití se odehrává doma, opakovaně, dlouhodobě, dominuje heterosexuální forma násilí, a pouze každá čtvrtá dívka se svěřila.“⁵³

7.2 Model sexuálně zneužitého chlapce

„Model sexuálního zneužití chlapce ukazuje, že každý čtvrtý až pátý muž byl v dětství sexuálně zneužit. Za dvě třetiny této agrese je zodpovědná cizí osoba, za třetinu osoba známá (učitel, vychovatel, vedoucí zájmových kroužků aj.). Nikdy nebyl identifikován člen rodiny jako sexuální agresor a sexuální zneužití chlapců se nejčastěji odehrává při náhodném kontaktu, většinou ojedinele. Výhradně se jedná

⁵² VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍ, K., MOUSSOVÁ – HAJD, Z., SPILKOVÁ, J.. : *Sexuální násilí na dětech*. Praha: Portál, 1999. 52 s.

⁵³ VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍ, K., MOUSSOVÁ – HAJD, Z., SPILKOVÁ, J.. : *Sexuální násilí na dětech*. Praha: Portál, 1999. 53 s.

o homosexuální zneužití a chlapci se s touto zkušeností nesvěřují a nevyhledávají pomoc.“⁵⁴

Modely sexuálního zneužití chlapců a dívek potvrzují velkou latenci tohoto patologického jevu a poukazují na nutnost rozdílného přístupu při jeho řešení a hledání preventivních opatření.⁵⁵

Zvláště rizikovou skupinou jsou děti v ústavní péči, se smyslovými vadami nebo tělesným či mentálním defektem. v těchto případech nastává složitá situace z hlediska posuzování věrohodnosti výpovědi, situace personálu těchto zařízení a jejich odpovědnost a celý způsob vedení komunikace.⁵⁶

---

⁵⁴ VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍ, K., MOUSSOVÁ – HAJD, Z., SPILKOVÁ, J.. : *Sexuální násilí na dětech*. Praha: Portál, 1999. 53 s.

⁵⁵ VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍ, K., MOUSSOVÁ – HAJD, Z., SPILKOVÁ, J.. : *Sexuální násilí na dětech*. Prah: Portál, 1999. 53 s.

⁵⁶ VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍ, K., MOUSSOVÁ – HAJD, Z., SPILKOVÁ, J.. : *Sexuální násilí na dětech*. Prah: Portál, 1999. 54 s

8 PACHATELÉ SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ

Jací jsou lidé, kteří týrají děti? Pouhé pomyšlení na ublížení dítěti, dokonce jeho týrání nebo zneužívání je pro běžného člověka nepřijatelnou skutečností, které se snaží vyhnout tím, že řekne „Kdo to dělá, není normální“.⁵⁷

Typologie pachatelů sexuálního násilí je velmi různorodá. Mezi základní znaky chování patří dominance, využívání síly, autority, což je dáno i jeho věkem a i postavením. Mezi nátlakové taktiky lze zařadit především slovní projevy, emocionální působení, ale i fyzické násilí. Četnost případů sexuálního násilí na dětech a tedy i jejich objasněnost směřuje k pachatelům, kteří se projevují určitou abnormalitou.⁵⁸

První skupina pachatelů

První skupinou pachatelů, které se dopouštějí mravnostní trestné činnosti na mládeži, lze ve většině případů označit jako osoby, které trpí určitou formou sexuální deviace. Pro tyto pachatele je styk s dětmi postačující pro jejich sexuální ukojení, při čemž nemusí jít ani o přímý pohlavní styk, nýbrž jen přítomnost dítěte nebo možnost se jej dotýkat. Ve většině případů jde o pachatele recidivující, pro které je hrozba vysokého trestu podružná ve srovnání s myšlenkou ukojení jejich zvrácených sexuálních potřeb. Je nezbytné zdůraznit, že u některých pachatelů se vyskytuje velmi nebezpečná sadistická orientace. Tito pachatelé mají velmi promyšlené a připravené jednání.⁵⁹

Druhá skupina pachatelů

„Druhou skupinou pachatelů, kteří se dopouštějí mravnostní trestné činnosti na mládeži, jsou osoby se sexuální nedostatečností (např. impotenti). Jde o pachatele ve vyšší věkové kategorii, kteří své sexuální potřeby řeší orientací na tuto kategorii obětí

---

⁵⁷ MALÁ, E., RABOCH, J., SOVAK, Z. *Sexuálně zneužívané děti*. Praha : Psychiatrické centrum, 1995. 10 s

⁵⁸ VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 40s.

⁵⁹ VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 16 s.

(děti). V řadě případů se jedná i pachatele trpící poruchami mozku, včetně arteriosklerózy.⁶⁰

Třetí skupina pachatelů

Tuto skupinu pachatelů tvoří ty osoby, na kterých je oběť závislá. Bývá to převážně otec dítěte, vychovatel, pedagogičtí pracovníci apod., kteří jinak požívají velmi dobré pověsti, u kterých se začala projevovat sexuální nedostatečnost, nebo jejich sexuální potřeby nejsou plně uspokojovány. Pachatelé využívají závislosti oběti k utajení trestné činnosti zejména formou zastrašování a citovým vydíráním. Ve většině případů je tato trestná činnost známá i jejich partnerům, kteří sami negativně působí na oběť.⁶¹

Samostatná kategorie pachatelů

Představuje pachatele mravnostní trestné činnosti na dětech, kteří jsou ve své podstatě také ještě dětmi. Jde o pachatele obvykle pubertálního věku, kteří se většiny případů dopouštějí spontánně, s určitým dílem přispění oběti (provokující jednání dívek, abnormální vyspělost dívek apod.) Velmi často dochází k sexuálnímu styku po vzájemné dohodě.⁶²

Pachatelé trestné činnosti na dětech, mladistvých a dospělých osobách

- tvoří osoby v dospívajícím věku, u kterých se nejedná o abnormálně vyspělé jedince nebo o osoby s určitou sexuální úchylkou
- tvoří osoby, které berou mravnostní trestnou činnost jako zdroj příjmů (kuplířství, výrobci pornografických děl apod.). Jde o velmi nebezpečnou kategorii pachatelů, jejichž nebezpečnost stoupá s mírou organizovanosti trestné činnosti
- tvoří osoby přestárlé, s určitou mírou nedostatečnosti. Je pro ně typické, že své pudy uspokojují kontaktem zejména s dětmi⁶³

---

⁶⁰ VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 16 s.

⁶¹ VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 16 s.

⁶² VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 16 s.

⁶³ VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 16 s.

9 NÁSLEDKY SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ

„Psychické trauma je pro sexuálně zneužívané dítě velkou duševní krizí, která má určitý průběh. Nejprve je to fáze šoku, kdy se dítě snaží o vytěsnění těchto dramatických zážitků. Později dochází k tvorbě obranných mechanismů, které mohou mít různou podobu: vazbu na alkohol a drogy, sebepoškozování, sebevražedné pokusy, regresivní formy chování, zvýšená agrese apod. To, jakým způsobem dítě reaguje, je ovlivněno schopností odolávat zátěži, je ovlivněno rodinou a jejím zázemím, možnostmi řešit situaci a také profesionálním přístupem v podobě krizové intervence.“⁶⁴

Sexuální násilí je v životě dítěte natolik traumatizující událost, že může zanechávat dlouhodobé následky.⁶⁵

9.1 Následky zdravotní

„V případě, že sexuální zneužívání jde ruku v ruce sexuální agrese provázená násilím vůči dítěti, pak jsou zdravotní následky patrné i v somatické oblasti a jsou a jsou obdobné jako u týraného dítěte. Jedná se o pravidelné používání tělesných trestů jako převažující výchovný prostředek, jehož důsledkem jsou např. tělesná zranění, trvalá poškození dítěte nebo dokonce i úmrtí dítěte.“⁶⁶

Formy tělesných trestů mohou být nepřiměřené bití rukou, nebo nástroji, kopání, údery pěstí, znásilnění, vytrhávání vlasů, opaření horkou vodou, popáleniny, tahání za ušní boltce, zlomeniny a pohmožděniny, svazování, připoutání, odnímání spánku, nebo potravy.⁶⁷

---

⁶⁴ VYKOPALOVÁ, H. Sociálně patologické jevy v současné společnosti. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 41s.

⁶⁵ VYKOPALOVÁ, H. Sociálně patologické jevy v současné společnosti. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 41s.

⁶⁶ VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 21 s

⁶⁷ VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 21 s

9.2 Následky psychické

„Sexuální zneužívání je traumatizací, která vyvolává negativní citovou reakci, jakou je např. strach, odpor, úzkost, nejistota, a mění u dítěte hodnocení světa a sebe sama, např. prožívání pocitů studu a viny, ponížení, méněcennosti a bezmoci, a ovlivňuje tak chování dítěte. Sexuální zneužívání má jako trauma důsledky především v emoční oblasti.“⁶⁸

Zneužívané děti projevují větší strach ve vztahu k lidem, ať již jde o vrstevníky či dospělé lidi a ztrácí základní pocit důvěry v bezpečný svět. Mají zhoršené sebehodnocení a nízkou sebeúctu. Trpí často pocity studu a viny, že něco udělaly špatně. V reakci na psychickou zátěž spojenou se sexuálním zneužíváním se může rozvinout posttraumatická stresová porucha.⁶⁹

9.2.1 Posttraumatická stresová porucha

Syndromy mají podobu necitlivosti a emoční otupělosti, zvýšené dráždivosti, ztrátou zájmu o okolí i o svou osobu, špatné koncentrace, negativismu, vyhýbání se situacím připomínajícím prožité trauma, projevů úzkosti, depresí, sebevražedných myšlenek.⁷⁰

Je zařazena mezi psychiatrické diagnózy a znamená reakci na závažný stres a poruchy přízpůsobení.⁷¹

Především děti se s ní velmi těžko vyrovnávají, uzavírají se do sebe, problematicky navazují vztahy i se členy rodiny a nedokážou rozlišit optimální hranici důvěrných vztahů. Protože mají více zkušeností se situacemi, které je poškodily, nedokážou se orientovat v jiných situacích, podvědomě inklinují k situacím obdobným a opětovně se dostávají do situací podobných a opětovně procházejí dalšími traumaty. V těchto případech jsou tyto situace řešeny i abúzem drog, alkoholu a jiných látek. Výskyt posttraumatické stresové situace není spojen pouze se sexuálním násilím u dětí, ale s jakýmkoliv násilím v dalších podobách, fyzickým, psychickým, u žen a seniorů,

---

⁶⁸ VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 21 s

⁶⁹ VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 21 s

⁷⁰ WEISS, P a kol. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha : Grada, 2005. 76 s.

⁷¹ VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 42 s

ale také při prožití zvláště traumatizující životní situace, jako jsou živelné katastrofy, války, dopravní nehody, násilné trestné činy (přepadení, vraždy, loupeže) apod. Zvláště typickými příznaky pro posttraumatické stresové situace jsou tzv. flashbacky, záblesky prožitých traumat, které nečekaně objevují a vyvolávají další poruchy. Východiskem z těchto poruch je systematická, ale zpravidla dlouhodobá psychoterapie.⁷²

9.3 Následky sociální

V sociální oblasti se zkušenost ze sexuálního zneužívání v dětství projevuje v dospělosti ovlivněním vztahu jedince k sexualitě. Extrémní reakce na tento zážitek je ztráta sexuálních zábran. Tento stav vede nakonec k sexuální lhostejnosti, k promiskuitě nebo k prostituci. Nebo naopak jedním z extrémů v důsledku sexuálního zneužívání mohou být sexuální disfunkce. Asociace z období sexuálního zneužívání jsou natolik traumatické, že má oběť sexuální aktivitu spojenou se studem, s nepříjemnými pocity, ponížením, úzkostí, studem. Následky se projevují v partnerských vztazích a v sociální izolaci oběti. U lidí, kteří byli v dětství sexuálně zneužíváni je zvýšené riziko neschopnosti k partnerskému soužití.⁷³

9.4 Stigma sexuálně zneužívaného dítěte

„Stigma sexuálně zneužívaného dítěte přináší dítěti i jeho rodině poznamenání stejným způsobem. Z pohledu veřejnosti jsou to lidé, kteří se chovali nevhodně či nepatřičně, a proto do společnosti nepatří. To se projevuje odmítáním rodiny a její izolací. Postiženým je nakonec zase dítě, neboť jen velice těžko by např. nějaký rodič připustil, aby se jeho potomek kamarádil s dítětem, které bylo v rodině sexuálně zneužíváno.“⁷⁴

---

⁷² VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 42 s

⁷³ VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 22 s

⁷⁴ VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 22 s

10 DŮSLEDKY SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ DÍTĚTE

Finkelhor (1984) shrnul důsledky sexuálního zneužívání dítěte do čtyř oblastí:

- Stigmatizace
- Traumatická sexualizace
- Zrada
- Bezmocnost⁷⁵

10.1 Stigmatizace

Stigmatizace sexuálně zneužívaného dítěte vede k zafixování pocitů méněcennosti a obav z vlastní odlišnosti od ostatních lidí. To posiluje tendenci k sociální izolaci nebo k přijetí pořádné životní role.⁷⁶

Stigmatizace narůstá tím, jaké hodnocení oběť slyší od členů rodiny a od ostatních společenství. Když sexuální chování zůstává tajemstvím, narůstá stigmatizace ve smyslu pocitů „Jsem odlišný(á) od druhých“, což u některých může vést k autodestruktivnímu chování až suicidii.⁷⁷

10.2 Traumatická sexualizace

Je nepřiměřené sexuální chování a prožívání vzhledem k věku dítěte. Pachatel svým chováním drasticky mění přirozené sexuální chování a psychosexuální vývoj. Vytváří nepřiměřené dovednosti, zvyky, vědomosti a postoje a mění sexuální morálku dítěte. Láska a sexualita se v jeho „výchově“ mění v poškozování, ponižování a týrání.⁷⁸

---

⁷⁵ TÄUBNER, V. *Nejstřeženější tajemství-sexuální zneužívání dětí*. Praha : Trizona, 1996. 33 s.

⁷⁶ TÄUBNER, V. *Nejstřeženější tajemství-sexuální zneužívání dětí*. Praha : Trizona, 1996. 33 s.

⁷⁷ MALÁ, E., RABOCH, J., SOVÁK, Z. *Sexuálně zneužívané děti*. Praha : Psychiatrické centrum, 1995. 44 s.

⁷⁸ TÄUBNER, V. *Nejstřeženější tajemství - sexuální zneužívání dětí*. Praha : Trizona, 1996. 33 s.

10.3 Zrada

Sexuálně zneužívané dítě je zrazeno především ve svých emocionálních potřebách. Velmi často cítilo ke „svému“ pachateli lásku nebo sympatii. Zradu dítě prožívá na svých citech vůči pachateli a i vůči ostatním, kteří jej nedokázali nebo nechtěli ochránit. Zradu tedy dítě cítí jako zradu všech dospělých.⁷⁹

10.4 Bezmocnost

„Každé dítě se cítí zcela bezmocné, když je proti své vůli sexuálně zneužíváno. Nemá šanci se fyzicky bránit, nemá často ani naději, aby ho bránil kdokoliv jiný. Neumí pojmenovat to co se s ním děje. Často ani neví, zda je takové chování normální. Bezmocnost je ještě zvýšena nedůvěrou jiných lidí k jeho signálům nebo i výpovědím. Je svázáno tajemství, strachem a nepochopením. Bezmocnost je provázena i pocity izolace od ostatních dětí i členů rodiny.“⁸⁰

---

⁷⁹ TÄUBNER, V. *Nejstřeženější tajemství-sexuální zneužívání dětí*. Praha : Trizona, 1996. 33 s.

⁸⁰ TÄUBNER, V. *Nejstřeženější tajemství-sexuální zneužívání dětí*. Praha : Trizona, 1996. 33-34 s.

11 TRESTNĚ PRÁVNÍ ÚPRAVA SYNDROMU CAN

S problematikou syndromu CAN se pojí hned několik trestných činů. Jsou popsány zejména v novelizovaném trestním zákoníku č 40/2009Sb, který platí od 1.1.2010. V neposlední řadě se definovala oznamovací povinnost. Blíže popis trestných činů a výši jejich trestu definují pasáže Hlava III – Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti⁸¹

Neoznámení nebo nezabránění trestnému činu týrání svěřené osoby je trestným činem a to platí pro všechny osoby, které se věrohodným způsobem tuto skutečnost dozví. Oznámení o podezření na týrání svěřené osoby je nutné podat Policii ČR nebo příslušnému OSPOD (Orgán sociálně právní ochrany dítěte) podle místa trvalého bydliště dítěte. Ohlásit podezření z týrání, zneužívání či zanedbávání dítěte lze i anonymně.⁸²

---

⁸¹ *Syndrom CAN* [online]. 2013 [cit. 2013-01-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/rizikove-chovani-dospeloho-k-diteti/syndrom-can.shtm>>.

⁸² *Syndrom CAN* [online]. 2013 [cit. 2013-01-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/rizikove-chovani-dospeloho-k-diteti/syndrom-can.shtm>>.

11.1 Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

- §185 Znásilnění

(1) Kdo jiného násilím nebo pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) souloží nebo jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží,

b) na dítěti, nebo

c) se zbraní.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším čtrnácti let,

b) spáchá-li takový čin na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo

c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.

- § 186 Sexuální nátlak

(1) Kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán pachatel, který přiměje jiného k pohlavnímu styku, k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování zneužívaje jeho závislosti, jeho bezbrannosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

- a) na dítěti, nebo
- b) nejméně se dvěma osobami.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 se zbraní,
- b) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo
- c) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny.

(5) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším čtrnácti let, nebo
- b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(6) Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 smrt.

(7) Příprava je trestná.

- §187 Pohlavní zneužití

(1) Kdo vykoná soulož s dítětem mladším čtrnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším čtrnácti let svěřeném jeho doзору, zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.

- §188 Soulož mezi příbuznými

Kdo vykoná soulož s příbuzným v pokolení přímém nebo se sourozencem, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

- §189 Kuplířství

(1) Kdo jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na čtyři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo

b) jako člen organizované skupiny.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na osm až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

- §190 Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí

(1) Kdo provozuje prostituci v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Kdo organizuje, střeží nebo jiným způsobem zajišťuje provozování prostituce v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) nejméně na dvou takových místech, nebo

b) opětovně.

- §191 Šíření pornografie

(1) Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, v němž se projevuje násilí či neúcta k člověku, nebo které popisuje, zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk

se zvířetem, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Kdo písemné, fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo

a) nabízí, přenechává nebo zpřístupňuje dítěti, nebo

b) na místě, které je dětem přístupné, vystavuje nebo jinak zpřístupňuje,

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) jako člen organizované skupiny,

b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo

c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo

b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

- § 193 Zneužití dítěte k výrobě pornografie

(1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny, nebo

b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo

b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.⁸³

11.2 Dokumenty, které mají souvislost se syndromem CAN

„V roce 1924 byla v Ženevě přijata Deklarace práv dítěte, zavazující státy, jež k ní přistoupily, poskytovat všem dětem co nejlepší péči, rozvoj a ochranu, dostalo-li by se do jakkoli nepříznivé situace.“⁸⁴

Roku 1959 pak Spojené národy schválily Chartu práv dítěte, která se zaměřovala na prosazování optimálního vývoje každého dítěte a jeho ochrany všude tam, kde by byl jeho prospěch jakkoli ohrožen.⁸⁵

„V roce 1989 OSN přijalo Úmluvu o právech dítěte, jež přiznává dětem na celém světě plná lidská práva a zavazuje účastnické státy k právnímu zakotvení těchto základních práv dětí do svého vlastního zákonodárství. Bohužel, v tomto dokumentu jsou zmíněna pouze dětská práva, zcela zde chybí zmínka o povinnostech. V roce 2000 OSN vydalo k Úmluvě o právech dítěte dva Opční protokoly. První Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů Česká republika ratifikovala v listopadu 2001. Druhý Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte týkající se prodeje dětí, dětské prostituce a dětské pornografie zatím ČR ani nepodepsala.“⁸⁶

11.2.1 Články Úmluvy o právech dítěte a syndrom CAN

Čl. 1 – Definice dítěte - dítětem se rozumí lidská bytost mladší 18let, pokud zletilost není zákonem stanovená dříve.

Čl. 2 – Nediskriminace – všechna práva se vztahují bez výjimky na každé dítě. Je závazkem států chránit děti před jakoukoliv formou diskriminace a přijímat pozitivní opatření k podpoře jejich práv.

---

⁸³ Česko. Zákon č 40/2009 Sb., *Trestní zákoník*. Ostrava: Sagit, 2009. 50-52 s.

⁸⁴ HANUŠOVÁ, J. *Násilí na dětech: Syndrom CAN*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 16 s.

⁸⁵ HANUŠOVÁ, J. *Násilí na dětech: Syndrom CAN*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 16 s.

⁸⁶ HANUŠOVÁ, J. *Násilí na dětech: Syndrom CAN*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 16 s.

Čl. 3 – Nejlepší zájem dítěte – všechny činnosti týkající se dítěte mají brát v úvahu plně a přednostně jeho zájmy.

Čl. 9 – Oddělení od rodičů – dítě má právo žít s oběma rodiči, pokud to není v rozporu s jeho zájmy. Dítě má rovněž právo udržovat styk s oběma rodiči, je-li odděleno od jednoho z nich nebo od obou.

Čl. 11 – Nezákonné přemístění a nevrácení – stát má zabránit a sjednat nápravu při únosech nebo zadržování dětí v cizině jedním z rodičů nebo třetí osobou.

Čl. 12 – Názor dítěte – dítě má právo svobodně vyjadřovat své názory a tyto názory mají být brány v úvahu ve všech záležitostech nebo řízeních, které se dítěte dotýkají.

Čl. 19 – Ochrana před násilím a zanedbáváním – stát má dítě chránit před násilím a všemi formami špatného zacházení ze strany rodičů nebo jiných osob starajících se o dítě. Má zavádět vhodné sociální programy zaměřené na prevenci násilí a na pomoc jeho obětem.

Čl. 34 – Sexuální zneužívání – stát má chránit dítě před sexuálním vykořisťováním a týráním včetně prostituce a před jejich zneužitím v pornografii.

Čl. 35 – Prodej, obchodování a únos – stát má povinnost učinit všechna opatření k prevenci prodeje, obchodování a únosů dětí.

Čl. 36 – Jiné formy vykořisťování – dítě má právo na ochranu před všemi formami vykořisťování, které jsou na úkor jeho blaha.

Čl. 39 – Zotavovací péče – stát má dětem, které se staly oběťmi ozbrojených konfliktů, mučení, zanedbávání, zneužívání nebo vykořisťování zabezpečit vhodné léčebné prostředky k jejich zotavení a znovuzачlenění do společnosti.⁸⁷

---

⁸⁷ HANUŠOVÁ, J. *Násilí na dětech: Syndrom CAN*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 17 s.

12 KONCEPCE PREVENCE SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ

12.1 Primární prevence

„Primární prevence je podle definice Světové zdravotnické organizace strategie, která vede předcházení neblahého společenského jevu takovým způsobem, že:

- neblahý jev je potlačen přímo v zárodku,
- neblahý jev nemá žádné podmínky pro svůj vznik. „⁸⁸

Součástí primární prevence je obecná pedagogická strategie vychovatele (rodič, učitel, apod.), která utváří v osobnosti každého dítěte identifikované vědomí sebe sama, vědomí svých dětských práv a dovednosti obrany svých práv. ⁸⁹

Základní strategií primární prevence sexuálního zneužívání dětí je snížení pravděpodobnosti výskytu poškození. ⁹⁰

Základní oblasti primární prevence sexuálního zneužívání dětí:

- Děti do patnácti let a oběti zneužívání.
- Rodiče dětí, budoucí pedagogové, pedagogové.
- Profesionální skupiny nepedagogického zaměření, do jejichž kompetence lze prevenci zneužívání začlenit (zdravotníci, sociální pracovníci, orgány činné v trestním řízení atd.), státní instituce.
- Veřejnost, sdělovací prostředky.
- Pachatelé.⁹¹

---

⁸⁸ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha : Grada, 2000. 42 s.

⁸⁹ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha : Grada, 2000. 42 s.

⁹⁰ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha : Grada, 2000. 44 s.

⁹¹ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha : Grada, 2000. 44 s.

12.2 Sekundární prevence

Cílem sekundární prevence je vyhledávání rizikových skupin obyvatelstva (možné oběti i pachatele). Do pojetí sekundární prevence se prolínají obsahy primární prevence, a naopak.⁹²

Hlavní funkcí všech typů prevence je organizační a následně obsahově metodická strategie prevence sexuálního zneužívání dětí, jež nejefektivněji snižují nebo zcela zamezují sexuálnímu zneužití dítěte. Organizační část ukazuje na objekt prevence (dítě, pachatel, situace atd.) a subjekt, který je kompetentní prevenci provádět. Obsahově metodická část pak vymezuje cíle, jichž má kompetentní subjekt dosáhnout, obsah činnosti, metody a prostředky charakterizující jeho kompetenci.

Problematika sekundární prevence se sleduje z hlediska:

- rizikových dětí
- rizikových dospělých
- rizikových rodin
- rizikových situací⁹³

12.3 Terciální prevence

Terciální prevence je takové chování pedagoga, lékaře, rodiče atd., kdy reaguje na situaci, v níž došlo k sexuálnímu zneužití dítěte, a následně zabraňuje jeho dalšímu zneužívání.⁹⁴

Smyslem terciární prevence je zamezení dalšího násilí či zneužívání dítěte. Dítě nesmí být dále poškozováno a k tomu musí být vytvořen určitý systém opatření.

---

⁹² WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha : Grada, 2000. 63 s.

⁹³ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha : Grada, 2000. 64 s.

⁹⁴ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha : Grada, 2000. 71 s.

Terciální prevenci lze členit na dvě etapy:

- etapa diagnostická
- etapa pomocná, ochranná a terapeutická⁹⁵

---

⁹⁵ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha : Grada, 2000. 71 s.

13 JAK DÍTĚTI NASLOUCHAT

Předpokladem toho, aby se nám dítě s týráním nebo zneužitím svěřilo, je vytvoření oboustranného důvěrného vztahu. Jedná se o vztah, v jehož rámci se dítě může bez obav svěřit se vším, co ho trápí, ale i se vším, co ho těší. Pokud je dítě týráno od doby, co mu sahá paměť, bere prožívání bolesti jako normální součást svého života. V určitých případech se může říci, že prostřednictvím bolesti si uvědomuje samo sebe. K tomu, aby přišlo na to, že se s ním děje něco zvláštního, musí prožít stav opačné kvality. Prožitek klidu, zbavený tělesné a psychické bolesti, postaví jeho dosavadní zkušenost do nového světla. Dítě zjistí, že existuje jiný svět, než v jakém žilo. Tuto zkušenost může dítěti zprostředkovat kdokoliv z nás, obzvláště pokud jsme s ním v kontinuálním kontaktu. Osobou dávající dítěti zážitek bezpečí bývá často pedagog, trenér, zdravotník, sociální pracovník, příbuzný nebo přítel dítěte.⁹⁶

Zážitek vztahu, ve kterém není místo pro strach, kde nevládne ponižování, kde se dítě může svobodně projevovat, může pro dítě znamenat celoživotní pozitivní zkušenost, která významně ovlivní jeho vztah ke světu. Takový vztah má i význam terapeutický, jinak řešeno přispívá k zahojení hlubokých duševních ran. Pracování na budování podobného vztahu není záležitost několika hodin, dnů nebo týdnů. Jedná se obvykle o proces, o jehož úspěchu rozhoduje především naše trpělivost a vůle pomoci dítěti.⁹⁷

„Prvním, také snad nejobtížnějším úkolem tohoto procesu je prolomení nedůvěry dítěte. Obezřetnost až nedůvěra ze strany dítěte je výsledkem nesčetných zklamání a zrad v minulosti. Dítě si je totiž vědomo toho, že další zradu by již možná neuneslo. Obezřetnost se věkem dítěte společně s nárůstem negativních zkušeností s dospělými dál stupňuje. Důkazem toho je chování některých dospívajících, kteří svoji hlubokou citlivost a zranitelnost schovávají pod tlustou slupku strojené lhostejnosti a netečnosti. K tomu aby se nám dítě otevřelo, musí mít jistotu, že jeho důvěru nezneužijeme. Naši důvěryhodnost si proto potřebuje ověřit, jinými slovy otestovat. Jedním ze způsobů jak to dělá, je jeho vzdorovité, neukázněné chování, záměrně provokuje násilí. Může nám třeba vulgárně nadávat, vysmívat se nebo otevřeně urážet. Výsledek „testu“ záleží na tom, nakolik jsme schopni jeho chování unést, aniž na ně reagujeme stejně agresivně, slovním či fyzickým násilím či odsouzením. Pokud jeho

⁹⁶ PÖTHE, P. *Dítě v ohrožení*. Praha : G plus G, 1996. 49 s.

⁹⁷ PÖTHE, P. *Dítě v ohrožení*. Praha : G plus G, 1996. 49 s.

útoky „přežijeme“ a dáme mu jasně najevo, že ho navzdory jeho chování neodsuzujeme, ale naopak přijímáme, máme reálnou šanci stát se pro něho první „pevností“, která by mu poskytla ochranu v situaci ohrožení.“⁹⁸

Každé dítě je jiné. Některé děti mohou být naším neagresivním přístupem zaskočeny. A pak si dítě říká: „Určitě v tom bude zase nějaká zrada, že se ke mně tak pěkně chová.“ Už totiž nevěří, že by mělo takovou cenu, aby stálo o zájem a pozornost dospělého. Opravdovost našeho vstřícného přístupu testuje dál, obvykle dalším stupňováním provokativního chování. Jestliže od svých pozitivních postojů vůči němu neustoupíme a budeme na nich trvat bez ohledu na jeho projevy, postupně uvěří, že na něj nic nehrajeme a myslíme to s ním opravdu dobře. Náš zájem a projevované sympatie v něm vyvolají pocit vlastní hodnoty a důstojnosti, který vede k tomu, že si začne víc vážit samo sebe. Svým klidným, neohrožujícím přístupem mu zároveň dáváme znamení, že jsme dost silní na to, abychom jeho hroznou zkušenost unesli v případě, že by se nám jednou svěřilo. Dítě si uvědomuje, často lépe než my, že skutečnosti týkající se průběhu a formy týrání či zneužívání mohou být tak otřesné, že je „běžný smrtelník“ unese jen stěží. Svědčí o tom ostatně jeho zkušenost. Dramatické lamentování může dítěti nejenom znejistit, ale vyvolat v něm přesvědčení, že se mu stalo něco strašného. Nejsou výjimečné situace, kdy paradoxně dojde k tomu, že dítě utěšuje dospělého slovy „neboj se, nic tak hrozného se nestalo“.⁹⁹

Ve chvíli kdy se dítě svěřuje, potřebuje mít pocit, že jsme v danou chvíli jenom pro ně, že nemáme momentálně nic důležitějšího na práci než mu plně naslouchat. V těchto chvílích bychom se měli snažit vyhýbat se jiným činnostem, například rozhovoru s dalšími lidmi a dětmi, telefonování, v domácnosti sledování televize nebo čtení novin. Sdělení dítěte bychom měli brát vždy vážně, jakkoliv by se nám zdálo nepravděpodobné nebo zmatené.¹⁰⁰

Při svěřování se dítěte je rovněž velmi nebezpečné nutit ho do popisování detailů, pokud je samo spontánně nesděljuje. Popisování přesného sledu a detailů událostí bychom měli ponechat na odborníkovi, aby dítě svou výpověď nemuselo opakovat znovu. Opakování vypovídání je obzvláště traumatizující v případě sexuálního zneužívání, kdy oběť často svou výpověď raději odvolá, než by ji musela znovu prožívat.¹⁰¹

---

⁹⁸ PÖTHER, P. *Dítě v ohrožení*. Praha : G plus G, 1996. 49-50 s.

⁹⁹ PÖTHER, P. *Dítě v ohrožení*. Praha : G plus G, 1996. 50 s.

¹⁰⁰ PÖTHER, P. *Dítě v ohrožení*. Praha : G plus G, 1996. 51 s.

¹⁰¹ PÖTHER, P. *Dítě v ohrožení*. Praha : G plus G, 1996. 51 s.

Při rozhovoru s dítětem používáme výrazy a slova, které dítě běžně používá. Týká se to názvů částí těla, pro které někdy sami hledáme vhodná slova. Poté, co se ujistíme, že nám dítě rozumí, neměli bychom se bránit mluvit ani o tom nejchoulostivějším tématu. Když dítě vycítí, že se některým výrazům nebo tématům vyhýbáme, může váhat, anebo odmítne hovořit úplně.¹⁰²

„Skutečnost, že se dítě se svým problémem nesvěří, může být způsobena i tím, že se mu stalo cosi, co je obecně považováno za tabu. Často se stává, že dítě postrádá výrazové prostředky k tomu, aby svůj zážitek náležitě popsalo. Jestliže si dítě není jisté, jak svůj problém vyjádřit, pokusíme se zformulovat ho společně. V tomto případě dáváme pozor, abychom je při popisování událostí neinspirovali nebo mu nevnucovali naši vlastní představu o tom, co se vlastně přihodilo, tak jako se to stalo v případě následujícího rozhovoru s pohlavně zneužívanou dívkou:

Příklad č. 1:

A: V poslední době jsi nějaká smutná, je to tak?

B: Ne je mi dobře ...

A: Takže to není pravda, že jsi včera zase plakala?

B: Ano, je...

A: Brečela si proto, že ti někdo ublížil?

B: Nevím.

A: Ty nevíš, proč pláčeš?

B: Ne.

A: Já jsem myslela, že jsi chytrá holka...

B: Asi nejsem.

A: Ty se mnou nechceš o tom mluvit?

B: ne.

Stejný rozhovor může končit úplně jinak, pokud dítěti klademe otázky s otevřeným koncem, to znamená takové, na které už nemůže odpovědět jednoslovně, například „ano-ne“ ...

---

¹⁰² PÖTHE, P. *Dítě v ohrožení*. Praha : G plus G, 1996. 51 s.

Příklad č. 2:

A: Zdá se mi, že jako bys byla v poslední době trochu bez nálady.

B: Ale to nic...

A: tak mě jenom napadlo, jestli se ti něco špatného nepříhodovalo...

B: No, tak trochu...

A: A co se ti stalo?

B: No, vlastně ani nevím...

A: Povídej klidně, není kam spěchat, poslouchám tě.

B: Když já nevím, jak to říct, ještě s nikým jsem o těchto věcech nemluvila...

A: Jaké věci myslíš?

B: já se o tom stydím mluvit, vždyť víte, co asi...

A: Nevím, zkus mi to nějak popsat.

B: Můj táta, ...víte, on je moc hodný, ale...

A: Víím, že je to pro tebe těžké, ale řekni mi, co se stalo.

B: Když on mi dělá takové divné věci a chce po mně, abych mu to dělala taky.

A: jaké věci myslíš?

B: No, vždyť víte...

A: ne. Řekni mi, jak to myslíš.

B: Ale já jsem mu slíbila, že to bude naše tajemství. Můžete mi slíbit, že to nikomu nebudete

říkat?

A: Co nemám říkat?

B: To, že mi dělá takové divné věci a nutí mě, abych to dělala s ním.

A: Jaké věci myslíš? Slibuji, že pokud to bude v tvém zájmu, tak to nikomu neřeknu.

Pokud by

ti však to, co ti dělá, mohlo nějak ublížit, tak to splnit nemohu.

B: tak dobře. Myslím, že se tomu říká milování. (...)

Porovnáním obou rozhovorů zjistíme, že množství a obsah sdělených informací závisí nejenom na prožitě skutečnosti, ale i na technice vedení rozhovoru. V případě

kladení neuvážených, sugestivních otázek může být sebelepší úmysl zneužití prokázat nadlouho znemožněn.¹⁰³

---

¹⁰³ PÖTHE, P. *Dítě v ohrožení*. Praha : G plus G, 1996. 51-53 s.

14 PSYCHOLOGICKÉ, SOCIÁLNÍ A PRÁVNÍ ASPEKTY SEXUÁLNĚ ZNEUŽÍVANÉHO DÍTĚTE

14.1 Charakteristika průzkumného šetření

Prvním bodem této kapitoly je vymezení cíle práce a stanovení hypotéz. Dále se věnuji metodice tvorby šetření, zpracování získaných informací a zpracování prezentace. V této kapitole si objasníme analýzu průzkumu znalostí, vědomostí, postojů a také zkušeností respondentů v oblasti sexuálního zneužívání dítěte a pokusím se stanovit závěry z obou částí dotazníkového průzkumů.

14.1.1 Vymezení cíle práce a stanovení hypotéz

Hlavním cílem průzkumu je přispět k řešení uvedené problematiky a k jejímu zmapování formou kvantitativního posouzení četnosti, příčin, možnosti řešení a přijetí nových prvků prevence problematiky sexuálně zneužívaného dítěte.

Stanovení výzkumných hypotéz:

H₁: Lidé v Kaplici a okolí jsou dobře seznámeni s pojmem sexuální zneužívání dítěte.

H₂: Nejvíce informací mají lidé na Kaplicku o dané problematice z médií.

H₃: Pokud by se lidé na Kaplicku setkali nebo dozvěděli o týrání či sexuálnímu násilí neoznámili by to.

H₄: Pachatel sexuálního zneužívání bývá blízká osoba oběti.

14.1.2 Metodika tvorby šetření

Vzhledem k tomu, že v současné době dochází k mnoha závažným trestným činům na dětech, je sexuální zneužívání, násilí na dětech a týrání velmi závažné téma.

Teoretická část práce byla zaměřena na obecné vysvětlení a definování základních pojmů v rámci této práce. Tato část byla zpracována vzhledem k praktickým dovednostem pomocí používání správné terminologie a odborné literatury.

Praktická část práce obsahuje jeden výzkumný projekt rozdělen na 2 části, které na sebe navazují, zaměřen na sexuální zneužívání dítěte. První dotazníková část šetření se zabývá znalostmi a vědomostmi v oblasti sexuálně zneužívaného dítěte a také zjišťování postojů respondentů k dané problematice. Druhá část šetření se zaměřuje na svědka a oběť sexuálního zneužívání.

Zpracování získaných informací

Získaná data byla mnou vyhodnocena a následně zadána do Microsoft Office Excelu, kde také byla zpracována. Výsledky jsou prezentovány prostřednictvím grafů.

Zpracování a prezentace

Otázky jsem zpracovala v programu Microsoft Office Excel. Pro prezentaci jsem si zvolila slovní popis získaných informací a jejich názorné zobrazení v grafech.

Časový plán výzkumu

Tvorba dotazníku	leden 2011
Pilotáž	leden 2011
Úprava dotazníku	leden - únor 2013
Sběr dat	březen 2013
Zpracování	březen 2013

14.2 Analýza průzkumu problematiky týraného a sexuálně zneužívaného dítěte

V dané oblasti byly provedeny dvě části průzkumu.

První část průzkumu se týkala všeobecně všech respondentů, zaměřená na znalost, smyšlení a postoj k problematice sexuálního zneužívání. Celý průzkum probíhal od ledna 2011 do března 2011 a celkem se ho zúčastnilo 97 respondentů. Zúčastnění respondenti byli v tomto průzkumu podrobeni 18 otázkám.

Druhá část průzkumu se týkala stejné problematiky, ale jeho specializace byla zaměřena na svědky a přímo na oběti sexuálního zneužívání. Tato část průzkumu probíhala ve stejném období a zúčastnilo se jí na 97 respondentů. Ale jen 4 z nich pokračovali dále otázkou 21 a ochotně odpovídali na předložené otázky. Druhá část obsahovala celkem 7 otázek. V této části byly položeny otázky, které byly velmi citlivé a choulostivé.

I na zdánlivě vysoký počet zúčastněných respondentů v tomto průzkumu, bylo ve skutečnosti kontaktováno a dotazníkem osloveno 150 respondentů. Uvedený dotazník vrátilo zpět pouze 97 respondentů.

Dotazník obsahoval 25 otázek, které měly formu **uzavřených otázek** (21) – respondent vybírá z nabídnutých odpovědí a **otevřených otázek** (4) – respondent může svou odpověď dále rozvádět. Některé otázky byly konstruovány tak, aby bylo možno zvolit více odpovědí. Snažila jsem se dotazník vytvořit co nejjednodušším způsobem a uspořádat otázky tak, aby respondenti neměli problém s volbou odpovědí. Na začátku dotazníkového šetření bylo uvedeno, že dotazník je zcela anonymní.

14.2.1 Dotazník zaměřený na problematiku týraného a zanedbávaného dítěte

Úvodní otázka – Vaše pohlaví?

Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 97 (100 %) respondentů a z toho 58 žen (60 %) a 39 mužů (40 %). Jelikož se sešly odpovědi v tomto dotazníku téměř z poloviny, jak od mužů, tak od žen, můžeme celkem přesně zhodnotit v průřezu vztah jak mužů, tak i žen k problematice týraného a zanedbávaného dítěte.

Graf 1: Vaše pohlaví?¹⁰⁴

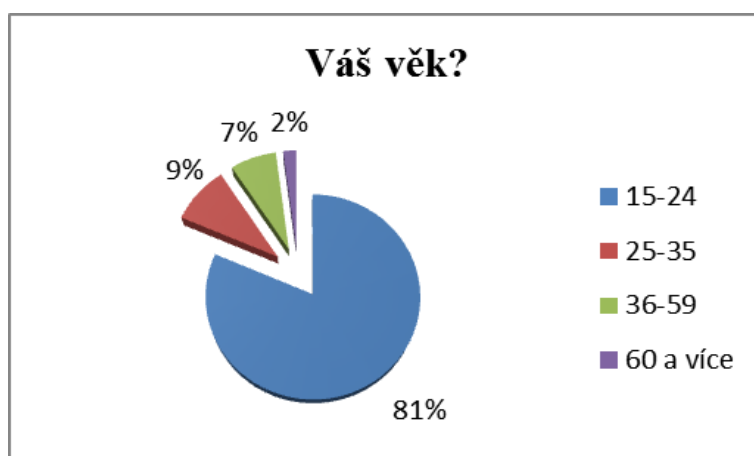

Úvodní otázka – Váš věk?

Tato úvodní otázka o věkovém horizontu našich respondentů nám odhaluje, kolik % respondentů nám odpovědělo v jednotlivých kategoriích. V První kategorii 15-24 nám odpovědělo nejvíce respondentů a to 81 %. V druhé kategorii odpovědělo 9 % respondentů, ve třetí kategorii 7 % respondentů a v poslední kategorii 2 % respondentů.

¹⁰⁴ vlastní zdroj

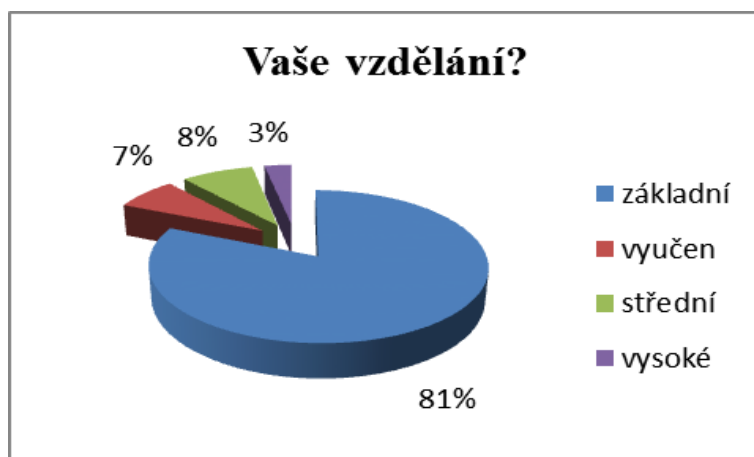
Graf 2: Váš věk?¹⁰⁵

Úvodní otázka – Vaše vzdělání?

Zde si můžeme udělat osobní obraz o vzdělání oslovených respondentů odpovídajících na tento dotazník.

Graf 3: Vaše vzdělání?¹⁰⁶

Úvodní otázka – Vaše bydliště?

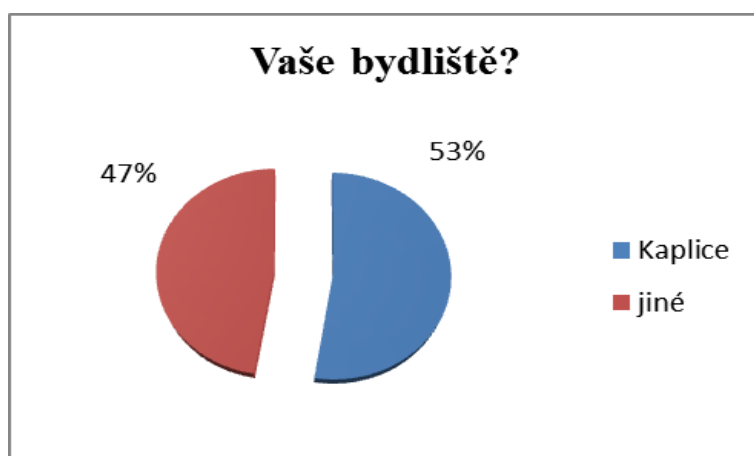
Tento graf nám popisuje působnost našich respondentů. Bydlí již přímo v Kaplici nebo jeho okolí. Zde dochází k situaci, kdy výsledek je zcela jednoznačný. Z výsledku je patrné, že respondentů žijících v Kaplici je o 6 % více.

¹⁰⁵ vlastní zdroj

¹⁰⁶ vlastní zdroj

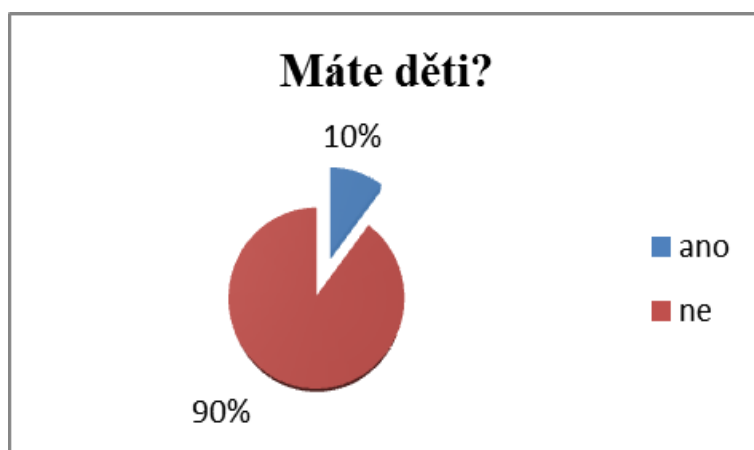
Graf 4: Vaše bydliště?¹⁰⁷

Úvodní otázka – Máte děti?

Účelem této otázky bylo zjistit, zda mají oslovení respondenti potomka nebo nikoli. Z grafu vyplývá, že na předložený dotazník odpovídala většina bezdětných respondentů. Děti má pouze 10 % oslovených respondentů.

Graf 5: Máte děti?¹⁰⁸

¹⁰⁷ vlastní zdroj

¹⁰⁸ vlastní zdroj

Otázka první - Domníváte se, že znáte, co se skrývá pod pojmem sexuální zneužívání dítěte?

První otázka nám zcela přesně ukazuje na skutečnost, jak jsou lidé v Kaplici a okolí seznámeni s pojmem sexuální zneužívání dítěte. Z nabídnutých možností si kontaktovaní respondenti jasně vybrali jen dvě odpovědi, které se od sebe liší jen o 16%. Z výsledku vyplývá, že respondenti vědí, co se skrývá pod tímto pojmem.

Graf 6: Domníváte se, že znáte, co se skrývá pod pojmem sexuální zneužívání dítěte?¹⁰⁹

Otázka druhá - Domníváte se, že sexuální zneužívání dětí je závažný problém, který by měla naše společnost řešit?

Účelem této otázky bylo zjistit, jaký postoj zaujímají respondenti ohledně závažnosti problematiky sexuálního zneužívání v naší společnosti. Dotazovaní mohli v tomto případě volit jednu odpověď z pěti možností, které jim dotazník umožňoval. Nejvíce respondentů odpovídalo, že tento problém by naše společnost určitě řešit měla. Tuto odpověď volilo 88 % respondentů.

¹⁰⁹ vlastní zdroj

Graf 7: Domníváte se, že sexuální zneužívání dětí je závažný problém, který by měla naše společnost řešit?¹¹⁰

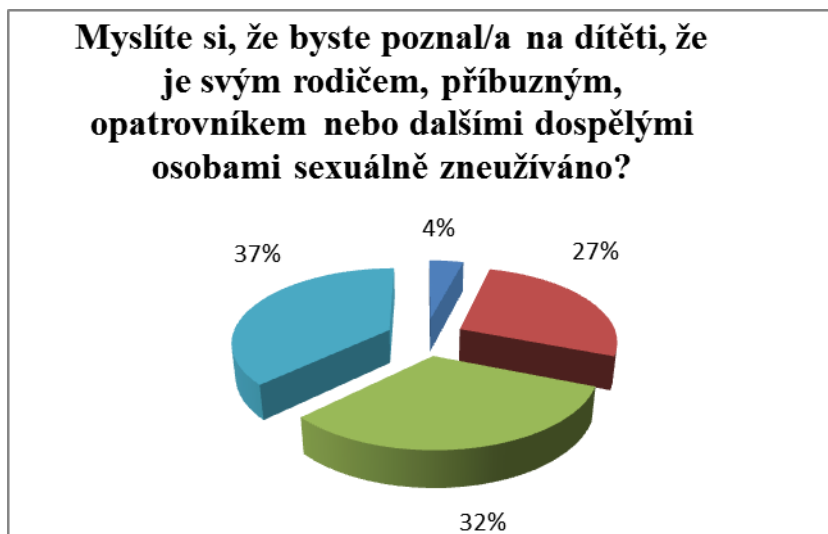

Otázka třetí - Myslíte si, že byste poznal/a na dítěti, že je svým rodičem, příbuzným, opatrovníkem nebo dalšími dospělými osobami sexuálně zneužíváno?

V tomto grafu již dochází k situaci, kdy výsledek není zcela jednoznačný. Tento graf nám popisuje, zda by respondenti poznali na dítěti, že je svým blízkým nebo jinou dospělou osobou sexuálně zneužíváno. Z výsledku je patrné, že o 5 % zvítězila sekce „nevím“, která získala 37 % odpovědí nad sekcí „spíše ne“. K nim blízka byla i sekce „spíše ano“ s 27 % odpovědí.

¹¹⁰ vlastní zdroj

Graf 8: Myslíte si, že byste poznal/a na dítěti, že je svým rodičem, příbuzným, opatrovníkem nebo dalšími dospělými osobami sexuálně zneužíváno?¹¹¹

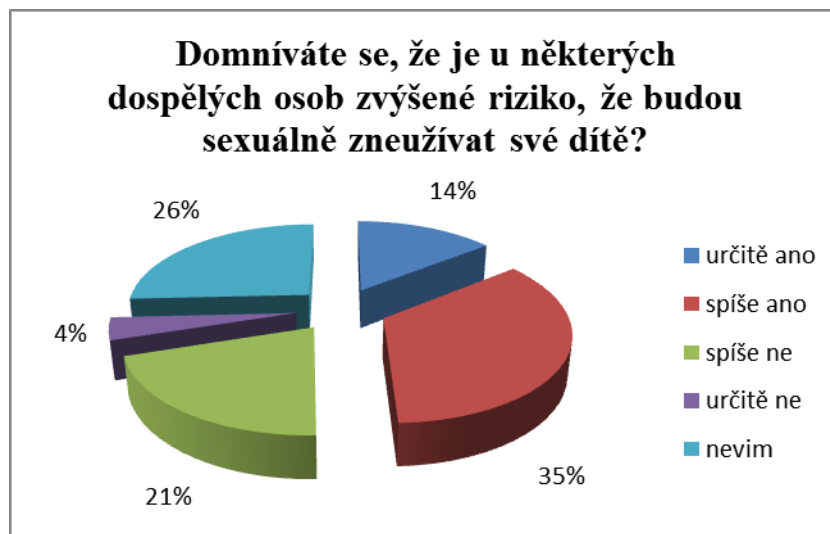

Otázka čtvrtá - Domníváte se, že je u některých dospělých osob zvýšené riziko, že budou sexuálně zneužívat své dítě?

Toto byla zajímavá a trochu spekulativní otázka pro odpovídající respondenty. Je v podstatě založena na úsudku nebo zkušenosti dotazovaných respondentů. Zda může být u některých dospělých osob zvýšené riziko sexuálního zneužívání na dítěti. Jako nejčastěji se můžeme dozvědět, že respondenti volili odpověď popsanou sekci „spíše ano“, což bylo 35 %. Odpověď „nevím“ volilo 26 % respondentů. S 21 % odpovědí bylo zodpovězeno „spíše ne“. Z grafu vyplývá, že nejde o tak markantní rozdíly.

¹¹¹ vlastní zdroj

Graf 9: Domníváte se, že je u některých dospělých osob zvýšené riziko, že budou zneužívat své dítě?¹¹²

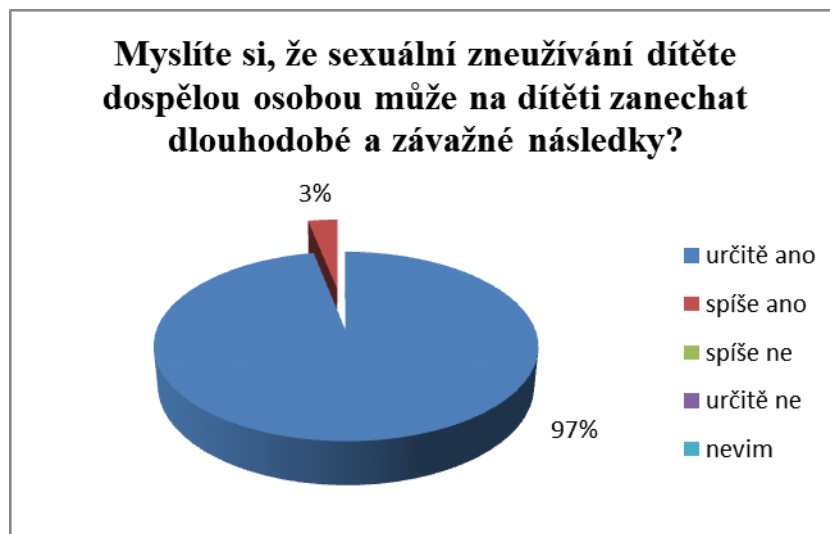

Otázka pátá - Myslíte si, že sexuální zneužívání dítěte dospělou osobou může na dítěti zanechat dlouhodobé a závažné následky?

Na základě získaných informací mohu konstatovat skutečnost, že respondenti v drtivé většině, což tvořilo 97 % odpovědí, může zanechat díky sexuálnímu zneužívání na dítěti dlouhodobé a závažné následky. Malé procento respondentů si myslí „spíše ano“.

¹¹² vlastní zdroj

Graf 10: Myslíte si, že sexuální zneužívání dítěte dospělou osobou může na dítěti zanechat dlouhodobé a závažné následky?¹¹³

Otázka šestá - Porušují podle Vás rodiče nebo další dospělé osoby, kteří sexuálně zneužívají své děti, práva těchto dětí?

Z průzkumu bylo jednoznačně zjištěno, že 89 % respondentů se shodlo na odpovědi „určitě ano“, což může být zajímavá informace pro jednotlivce nebo instituce zabývající se ochranou dítěte. Z grafu dále vyplývá, že zbylých 7 % volilo z kategorie „spíše ano“. „Nevím“ k tomu se přiklání 3 % respondentů. A 1 % respondentů odpovědělo v sekci „spíše ne“.

¹¹³ vlastní zdroj

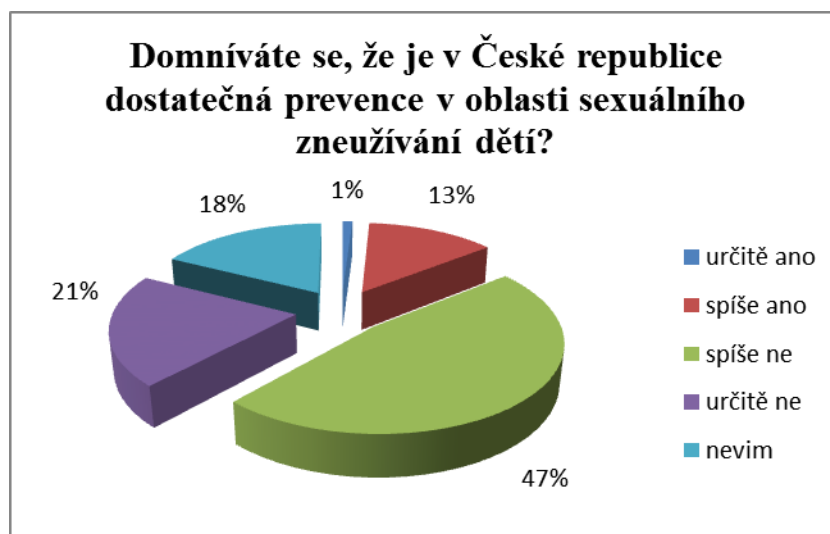
Graf 11: Porušují podle Vás rodiče nebo další dospělé osoby, kteří sexuálně zneužívají své děti, práva těchto dětí?¹¹⁴

Otázka sedmá - Domníváte se, že je v České republice dostatečná prevence v oblasti sexuálního zneužívání dětí?

Zde se dozvídáme ne příliš lichotivý poznatek od dotazovaných respondentů. Pouze nejmenší skupina z tázaných, tj. skupina odpovídající v kategorii „určitě ano“ bylo pouze 1%, kteří se domnívají, že v České republice je dostatečná prevence v oblasti sexuálního zneužívání.

Graf 12: Domníváte se, že je v České republice dostatečná prevence v oblasti sexuálního zneužívání dětí?¹¹⁵

¹¹⁴ vlastní zdroj

¹¹⁵ vlastní zdroj

Otázka osmá - Myslíte si, že v České republice existují právní normy nebo zákony, které dostatečně ochraňují děti před sexuálním zneužíváním?

Zde se zabýváme problematikou existence právních norem nebo zákonů v České Republice, které dostatečně ochraňují děti před sexuálním zneužíváním. Celkovým průřezem všech mnou zkoumaných respondentů jsem zjistila, že stejné procento (33 %) si myslí, že v ČR spíše existují právní normy a zákony, které dostatečně ochraňují děti před sexuálním zneužíváním a to samé procento si myslí, že spíše neexistují. 18 % respondentů nemá ponětí o této problematice.

Graf 13: Myslíte si, že v České republice existují právní normy nebo zákony, které dostatečně ochraňují děti před sexuálním zneužíváním?¹¹⁶

Otázka devátá - Souhlasíte s názorem, že sexuální zneužívání dítěte si žádá zásah svého okolí, např. příbuzných, sousedů, učitelů, zdravotníků, lékařů, sociálních pracovníků, policie?

V této otázce je zjištěno, že jen 3 % dotazovaných neví, zda by mělo sexuální zneužívání dítěte žádat zásah z okolí. 82 % dotazovaných vnímá skutečnost jako povinnost pomoci sexuálně zneužívanému dítěti. Zbýlých 14 % respondentů souhlasí s názorem pomoci.

¹¹⁶ vlastní zdroj

Graf 14: Souhlasíte s názorem, že sexuální zneužívání dítěte si žádá zásah svého okolí, např. příbuzných, sousedů, učitelů, zdravotníků, lékařů, sociálních pracovníků, policie?¹¹⁷

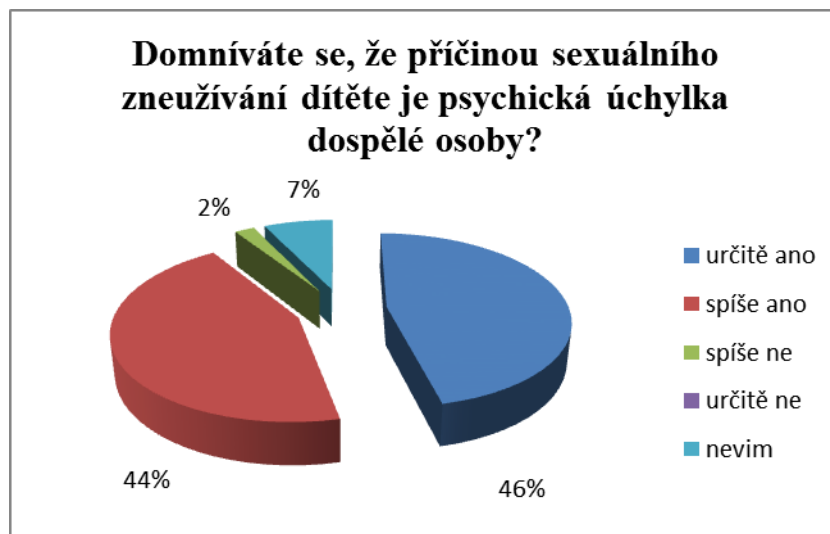

Otázka desátá - Domníváte se, že příčinou sexuálního zneužívání dítěte je psychická úchylka dospělé osoby?

V této otázce je zjištěno, že 46 % dotazovaných vnímá sexuální zneužívání jako psychickou úchylku dospělé osoby. Zajímavé je, že skoro stejný podíl dostala sekce „spíše ano“ s 44 %. Tudiž zbývající odpovědi se nám vyskytují v malém procentuálním počtu s 2 % a 7 %.

¹¹⁷ vlastní zdroj

Graf 15: Domníváte se, že příčinou sexuálního zneužívání dítěte je psychická úchylnka dospělé osoby?¹¹⁸

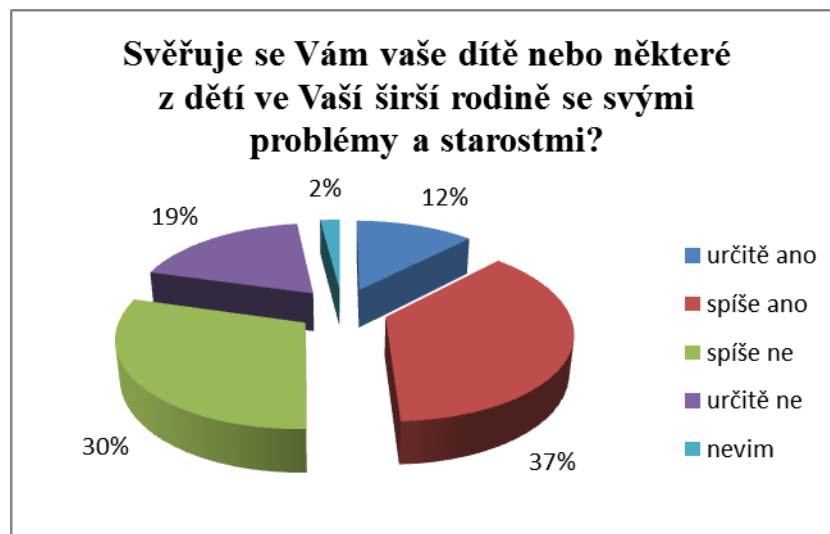

Otázka jedenáctá - Svěřuje se Vám vaše dítě nebo některé z dětí ve Vaší širší rodině se svými problémy a starostmi?

Díky této otázce jsme zjistili, jak se naše děti svěřují se svými problémy a starostmi svým blízkým osobám. Bylo zde docíleno téměř shodného počtu odpovědí ve dvou možných tipech odpovědi jak „spíše ano“ tak i „spíše ne“. Vždy se jedná něco málo přes 30 % respondentů. Odpověď „určitě ne“ volilo 19 % respondentů, u kterých je zřejmé, že jejich děti se nedokáží plně svěřit se svými problémy. 12 % ze všech odpovídajících respondentů odpověděli v sekci „určitě ano“, což je velice malý počet dětí, kterým lze za v čase pomoc. V možnosti „nevím“ se promítla pouze 2 % respondentů.

¹¹⁸ vlastní zdroj

Graf 16: Svěřuje se Vám vaše dítě nebo některé z dětí ve Vaší širší rodině se svými problémy a starostmi?¹¹⁹

Otázka dvanáctá - Pokud se Vám dítě svěří, že má problém, vyslechnete ho a pomůžete mu ho vyřešit?

Z uvedeného grafu vyplývá, že největší podíl z oslovených respondentů by dítě ze svého okolí vyslechlo a pomohlo mu, tzn. na možnost „určitě ano“ odpovědělo 68 % respondentů a na možnost „spíše ano“ 27 %.

¹¹⁹ vlastní zdroj

Graf 17: Pokud se Vám dítě svěří, že má problém, vyslechnete ho a pomůžete mu ho vyřešit?¹²⁰

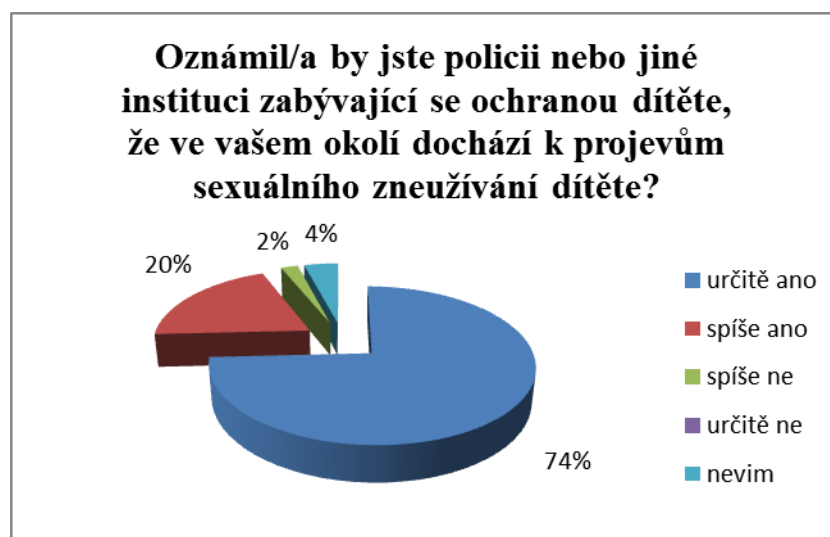

Otázka třináctá - Oznámil by jste policii nebo jiné instituci zabývající se ochranou dítěte, že ve vašem okolí dochází k projevům sexuálního zneužívání dítěte?

Tato důležitá otázka zaměřená na to, zda by dotazovaný oznámil policii nebo jiné instituci sexuální zneužívání dítěte ukazuje, že respondenti v 74 % by to příslušnému orgánu oznámili, 20 % by to spíše oznámili. Dále bylo zjištěno, že 4 % neví co by v takové situaci dělali a zbylé 2 % volili v sekci „spíše ne“.

¹²⁰ vlastní zdroj

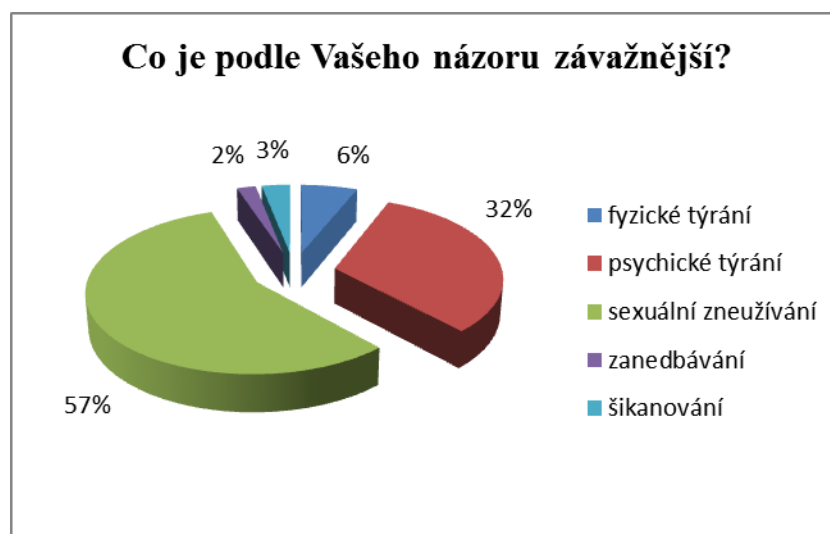
Graf 18: Oznámil/a by jste policii nebo jiné instituci zabývající se ochranou dítěte, že ve vašem okolí dochází k projevům sexuálního zneužívání dítěte?¹²¹

Otázka čtrnáctá - Co je podle Vašeho názoru závažnější?

Díky této zajímavé a důležité otázce, jsme se mohli dozvědět jaká forma zneužívání je pro dotazované respondenty nejzávažnější. Celých 57 % si zvolilo z nabídky možností, že je pro ně nejzávažnější sexuální zneužívání. Naopak 2 % respondentů se přiklonilo k odpovědi zanedbávání.

Graf 19: Co je podle Vašeho názoru závažnější?¹²²

¹²¹ vlastní zdroj

¹²² vlastní zdroj

Otázka patnáctá - Z jakých zdrojů jste získal/a informace o sexuálním obtěžování, nebo sexuálním zneužívání dětí?

Dotazovaní mohli v tomto případě volit vícekrát mezi všemi možnostmi, které jim dotazník umožňoval. Z pestré nabídky možností, odkud se dozvěděli o sexuálním zneužívání, které dotazník nabízí, respondenti nejvíce odpověděli z kategorie „z televize“, což bylo celkem 90 odpovědí, „četla jsem o tom v novinách“, což bylo 79 odpovědí a „z internetu“, což bylo 77 odpovědí. Další kategorie byly pod 50 odpovědí.

Tab. 1: Z jakých zdrojů jste získal/a informace o sexuálním obtěžování, nebo sexuálním zneužívání dětí?¹²³

četl/a jsem o tom v novinách	79
od kamarádů	15
od rodičů	11
ve škole	42
z televize	90
z internetu	77

Otázka šestnáctá - Co podle Vás patří do projevů sexuálního zneužívání dítěte?

Zde máme podobný typ otázky jako u předchozí otázky. Opět mohli respondenti volit vícekrát mezi všemi možnostmi, které jim dotazník umožňoval. V tabulce máme podrobný výčet odpovědí, co dle našich respondentů patří do projevů sexuálního zneužívání dítěte.

---

¹²³ vlastní zdroj

Tab. 2: Co podle Vás patří do projevů sexuálního zneužívání dítěte?¹²⁴

fyzický kontakt se sexuálním podtextem	90
nucení k sledování sex. aktivit	79
sexuální návrhy	63
nucení a využívání k prostituci	80
vulgární řeči	9
využívání dítěte k výrobě pornografie	85
voyerismus	56
exhibicionismus	74
znásilnění / pokus o znásilnění	92
jiné	0

Otázka sedmnáctá - Pokud byste se dozvěděl/a o týrání či sexuálním násilí, komu byste to oznámil/a?

Účelem této otázky bylo zjistit, kam nebo komu by šli respondenti nahlásit, že se dozvěděli o sexuálním násilí či týrání. Dotazovaní mohli v tomto případě volit i mezi všemi možnostmi, které jim dotazník umožňoval. Z pestré nabídky možností, které naše společnost nabízí, jak formou veřejné správy, tak i rodiny a blízkého okolí, dotazovaní odpověděli, že nejvíce by jich šlo na policii. Tato možnost dostala 62 odpovědí. Na druhém místě by se svěřili rodičům, případně druhému z rodičů. Na tuto možnost odpovědělo 38 respondentů. Ostatní druhy odpovědí v související tabulce zaujímá téměř souhlasný počet.

---

¹²⁴ vlastní zdroj

Tab. 3: Pokud byste se dozvěděl/a o týrání či sexuálním násilí, komu byste to oznámil/a?¹²⁵

policii	62
rodičům, příp. druhému z rodičů	38
sociálnímu pracovníkovi	16
kamarádům	12
učiteli / vychovateli	7
lékaři / zdravotníkovi	6
někomu jinému	0

Otázka osmnáctá - Pokud byste se setkal/a s projevy sexuálního zneužívání dítěte, jak byste tuto situaci řešil/a?

Poslední tabulka nám ukazuje, jak by respondenti řešili situaci, kdyby se setkali s projevy sexuálního zneužívání dítěte. Z tabulky vyplývá, že největší počet odpovědí získala možnost „ohlásil/a bych to na policii“.

Tab. 4: Pokud byste se setkal/a s projevy sexuálního zneužívání dítěte, jak byste tuto situaci řešil/a?¹²⁶

situaci bych neřešil/a, je to pouze věc rodiny	0
svěřil/a bych se rodině nebo přátelům	19
ohlásil/a bych to na úřadě, nebo jiné organizaci	10
promluvil/a bych si s rodiči dítěte	19
ohlásil/a bych to odboru sociální péče a ochrany dítěte	48
ohlásil/a bych to na policii	62
ohlásil/a bych to škole	6
ohlásil/a bych to na linku důvěry	19
jiné	0

¹²⁵ vlastní zdroj

¹²⁶ vlastní zdroj

Otázka devatenáctá - Byl/a jste někdy přímým svědkem sexuálního zneužívání?

Na základě získaných informací mohu konstatovat skutečnost, že jen 3% respondentů byli již svědkem sexuálního zneužívání.

Graf 20: Byl/a jste někdy přímým svědkem sexuálního zneužívání?¹²⁷

Otázka dvacátá - Byl/a jste obětí sexuálního zneužívání?

Tato důležitá otázka, která je situována přímo na oběť sexuálního zneužívání ukazuje, že 4% respondentů byli bohužel sexuálně zneužiti.

---

¹²⁷ vlastní zdroj

Graf 21: Byl/a jste obětí sexuálního zneužívání?¹²⁸

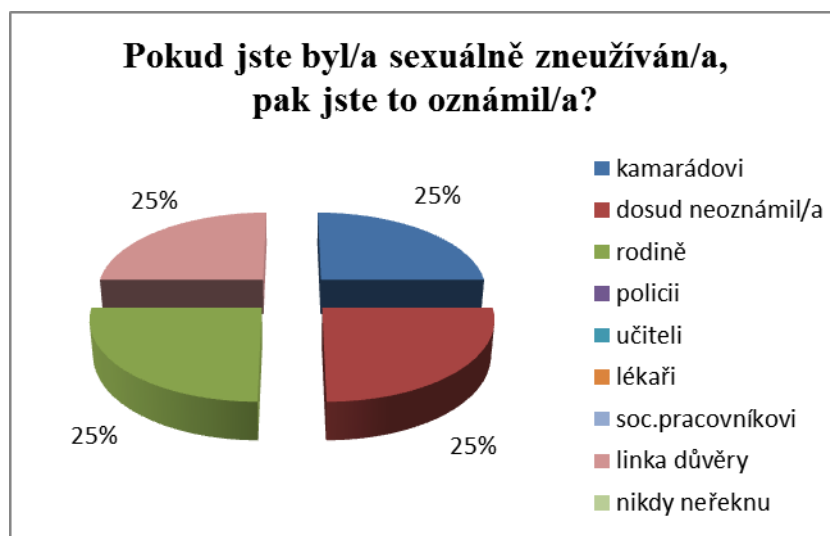
Otázka jednadvacátá - Pokud jste byl/a sexuálně zneužíván/a, pak jste to oznámil/a?

Otázka číslo 21 se týká pouze těch respondentů, kteří dále pokračovali v odpovídání mnou podaném dotazníku kladně. Jedná se tudíž o 4 respondenty, u kterých bylo sexuální zneužívání zjištěno. Komu oznámili sexuální zneužívání lze vidět z uvedeného grafu. Objevily se nám sekce „kamarádovi“, „rodině“, „linka důvěry“ a „dosud neoznámil/a“.

---

¹²⁸ vlastní zdroj

Graf 22: Pokud jste byl/a sexuálně zneužíván/a, pak jste to oznámil/a?¹²⁹

Otázka dvaadvacátá - Pokud jste se stal/a obětí sexuálního zneužívání, byl váš věk?

V souvisejícím grafu je nastíněn průřez věkových kategorií obětí sexuálního zneužívání. Můžeme si sami ihned povšimnout, že jediný věk, co se v průzkumu neobjevil, byl věk 1-4 let. Ke zbylým věkovým kategoriím lze přiřadit pouze jen jednoho respondenta.

Graf 23: Pokud jste se stal/a obětí sexuálního zneužívání, byl váš věk?¹³⁰

¹²⁹ vlastní zdroj

¹³⁰ vlastní zdroj

Otázka třiadvacátá - Pokud jste byl/a obětí sexuálního zneužívání, stalo se tak?

Výše položená otázka se týká opakovanosti a časového horizontu sexuálního zneužívání. Dle výsledků se ve všech čtyřech případech sexuální zneužití neopakovalo a oběť byla zneužitá jen jednou.

Otázka čtyřadvacátá - Pokud jste byl/a obětí sexuálního zneužívání, pachatel byl?

Zde se zaobíráme problematikou z úhlu pachatele sexuálního zneužívání. Dle mého šetření jsem zjistila, že ve všech čtyřech případech byl pachatel cizí osoba.

Otázka pětadvacátá - Pokud jste se stal/a obětí sexuálního zneužívání, jeho forma byla?

Výše položená otázka se týká forem sexuálního zneužívání na obětech. Z grafu vyplývá, že dva případy byly zneužívány formou vyhrožování, vydírání, slíbení odměny za účelem sexuálního kontaktu (4). Fyzický kontakt se sexuálním podtextem (1) a pokus o znásilnění (7) se ve výsledku objevil jedenkrát.

Graf 24: Pokud jste se stal/a obětí sexuálního zneužívání, jeho forma byla?¹³¹

¹³¹ Vlastní zdroj

14.3 Závěry z výzkumného šetření

Jak uvádím na začátku práce, hlavním cílem bylo zpřehlednění problematiky sexuálně zneužívaného dítěte a jeho samotné zpracování. Výzkumné šetření probíhalo v měsících od ledna 2011 do března 2011. V dané oblasti byly provedeny dvě části průzkumu. První část se týkala všeobecných vědomostí a postojů dotazovaných respondentů k problematice sexuálního zneužívání a týrání dítěte. Druhá část se týkala stejné problematiky, ale jeho specializace byla zaměřena přímo na oběť sexuálního zneužívání.

Z první části výzkumného šetření vyplynulo, že na základě získaných informací mohu konstatovat skutečnost, že respondenti vědí, co se skrývá pod pojmem sexuální zneužívání dítěte. Dále se domnívají, že je nutné, aby naše společnost tento problém řešila více. Z podrobnějšího prostudování získaných dat se dozvídáme ne příliš lichotivý poznatek, a to ten, že podle dotazovaných respondentů není v České republice dostatečná prevence v oblasti sexuálního zneužívání dětí, a ani že náš stát zabezpečuje tuto problematiku právními normami a zákony. Je ale zajímavé, že markantní část respondentů souhlasí se zásahem okolí při dozvědění se informace o sexuálním zneužívání dítěte a většina by ohlásila situaci příslušnému orgánu, buď policii, nebo jakémukoliv institutu zabývající se ochranou dítěte.

Z výsledků vyplývá, že se zúčastnilo celkem 97 respondentů (100 %), a z toho 58 žen (60 %) a 39 mužů (40 %). Výzkumné šetření ukázalo, smutnou skutečnost, že z tohoto počtu respondentů byli čtyři respondenti sexuálně zneužiti. Při čemž pachatel byl vždy cizí osoba. Ani v jednom případě se sexuální zneužívání neopakovalo. Důležité podotknout, že oběti byli každá v jiné věkové skupině, kdy ale věk nikdy nesáhl pod hranici 4 let. V našich případech byla forma sexuálního zneužívání u každého z nich jiná, tudíž nelze konkrétně popsat. Jednalo se o fyzický kontakt se sexuálním podtextem až o pokus o znásilnění. Ve dvou případech dokonce bylo na místě i vyhrožování oběti. Šetření ještě poodhalilo skutečnost, že pouze jedna oběť neměla dosud odvalu, komukoliv oznámit co se jí přihodilo.

14.4 Vyhodnocení hypotéz

V rámci výzkumného šetření jsem si stanovila 4 hypotézy, které byly průběžně ověřovány. Došlo k vyvrácení i potvrzení stanovených hypotéz. S podrobným výsledkem jednotlivých zjištění nás seznámí níže uvedený výčet.

H₁: Lidé v Kaplici a okolí jsou dobře seznámeni s pojmem sexuální zneužívání dítěte.

Tato první hypotéza byla na základě dotazovaných respondentů potvrzena. Důvodem takového tvrzení jsou skutečnosti, na které poukazují hned dvě první otázky z dotazníku. Z odpovídajících grafů můžeme vyčíst, že většina respondentů ví, co skrývá pojem sexuální zneužívání dítěte. Dále si také uvědomují vážnost problematiky sexuálního zneužívání a jeho nutnost ji řešit.

Hypotéza byla potvrzena.

H₂: Nejvíce informací mají lidé na Kaplicku o dané problematice z médií.

Tuto hypotézu mohu na základě otázky číslo 15 potvrdit. Důvodem takového tvrzení je vyhodnocení odpovědí ve výše uvedené otázce. Jak bylo dříve v praktické části u této otázky uvedeno, tak 90 respondentů z 97 odpovědělo, že o dané problematice vědí z novin. K tomu nám 79 a 70 respondentů označilo za zdroj informací o dané problematice televizi a internet. Tyto markantní čísla nám ukazují jasný výsledek. Je též předpoklad, že druhá popsaná podskupina respondentů dává spíše přednost soukromějším nebo jim blízkým zdrojům jako je například rodina.

Hypotéza byla potvrzena.

H₃: Pokud by se lidé na Kapličku setkali nebo dozvěděli o týrání či sexuálnímu násilí neoznámili by to.

U poslední hypotézy z první části dotazníkového šetření můžeme konstatovat, tvrzení jako nepravdivé a můžeme jí proto vyvrátit. Otázka číslo 13 nám poodhalila, že nejpočetnější skupina respondentů (74 %) odpověděla ve smyslu, že by určitě oznámili jakékoliv projevy sexuálního zneužívání dítěte z jejich okolí byť by se jen o sexuálním zneužívání dozvěděli.

Hypotéza nebyla potvrzena.

H₄: Pachatel sexuálního zneužívání bývá blízká osoba oběti.

Na základě výsledků z druhé části dotazníkového šetření mohu tuto hypotézu vyvrátit. Důvodem tohoto tvrzení jsou odpovědi otázky číslo 24, kde bylo zcela přesně stanoveno, že ve všech čtyřech případech byl pachatel cizí osoba.

Hypotéza nebyla potvrzena.

Závěr

Problematika sexuálního násilí na dětech je sice dosti choulostivým tématem, ale jsem přesvědčená o tom, že by se jí mělo věnovat mnohem více pozornosti a mluvit o ní častěji, aby děti pochopily, že pokud se jim něco takového stane, není to jejich vina a mohou se bránit.

Ze všech zmíněných důvodů je proto velmi důležité, aby rodiče a učitelé pozorně sledovali, jestli dítě není týráno nebo zneužíváno, a aby také udělali něco pro snížení takového rizika na minimum. Pokud jste rodičem dítěte, které zlobí, zamyslete se nad tím, zda si na něm nehojíte své vlastní frustrace. Nepoškozujete ho citově právě proto, že se sami cítíte zneužiti? Pokud jste si vědomi, že mu ubližujete, ať tělesně nebo citově, nebo že k tomu nemáte daleko, neměli byste otálet a měli byste vyhledat pomoc. Psychologové, kteří se zabývají zneužívanými dětmi, mají zkušenost s rodiči, jež zažívají nadměrný stres, a jsou tu proto, aby jim pomohli takové situace zvládnout a vrátili jim schopnost starat se o děti.

Nejrůznější případy týraných a sexuálně zneužívaných dětí se začíná stále více zveřejňovat ve všech sdělovacích prostředcích, než tomu bylo dříve. Je velice důležité poukazovat na závažnost, rozsah a důsledky takového zacházení s dětmi. V současné době je nutné hledat příčiny a cesty k řešení, ať ve smyslu nápravy či prevence. Hodnocení toho, co už je a co ještě není tělesné týrání, závisí i na všeobecné toleranci společnosti k použití násilí a síly v řešení konfliktů.

Jednou z prevencí u této formy již zmíněného zneužívání, je vytvořit např. systém vzdělávání v oblasti sexuálního zdraví, který by některé negativní jevy dokázal postavit do správné roviny vnímání, a tím i usnadnil jejich odhalení i následné odstranění.

Zavedením sexuální výchovy do škol byl učiněn důležitý krok. Učitelé sexuální výchovu stále chápou jako vzdělávací nebo osvětový předmět bez ambicí na změny v chování dítěte. Z mého pohledu prakticky vůbec neexistuje profesionální příprava rodičů. Je to jedna z nejnáročnějších lidských činností, výchova dítěte a myslím si, že není vůbec garantována vzděláváním vychovatelů – rodičů. Společenskému systému by velice pomohlo, kdyby došlo k větší podpoře, propojení a spolupráci mezi státním a nestátním sektorem.

U nás je také možno obrátit se ve škole na výchovného poradce, který ví, kam rodiče s dítětem nasměrovat nebo na sociálního pracovníka. Jsou to hlavně krizová centra, odbor péče o rodinu a dítě, střediska výchovné péče. Je možné hledat pomoc přes dětského lékaře, dětskou psychiatrii, pelagicko-psychologické poradny, speciálně-pedagogická centra.

Učitel by v této situaci měl být pochopitelně stále připraven na skutečnost, že dítě, které má potíže s učením i s chováním ve škole, by mohlo zažívat vážné problémy i doma. Měli byste znát příznaky týrání a zneužívání. Bližší informace o těchto problémech a jak v dané situaci postupovat naleznete v Programu na ochranu dítěte v každé škole.

Prvními osobami, které se mohou s dítětem sexuálně zneužívaným či jinak týraným setkat jsou jednak pedagogové, vychovatelé, ale také lékaři. Z dalších osob přicházejí v úvahu lidé žijící v okolí dítěte, což je rodina či osoby vzdálenější (sousedé) a lidé vyskytující se v okolí dítěte náhodně. Jelikož takovéto události se odehrávají v hluboké intimitě, především v rodině, je zde důležité pro zjištění příčin, důsledků či prevence využít např. terénní sociální pracovníce. Tyto sociální pracovníce navštěvují rodiny, snaží se o sanaci rodinného prostředí a chrání oprávněné zájmy dětí. Dále úzce spolupracují s policií, školami, pediatry, poradnami, občanskými sdruženími apod.

V neposlední řadě jako další prevenci vidím za velmi důležité vysvětlit dítěti, že ke zneužívání patří i situace, kdy se ho dospělý vůbec nedotkne, ale přesto mu ubližuje např. nutí ho se dívat na pornografické filmy, časopisy nebo fotografie apod. Dále zneužívání je to, když dospělý dítěti nabídne peníze za to, že dítě bude k dispozici jinému dospělému pro jeho sexuální potěšení (tím navádí dítě k prostituci).

Myslím si že, další prevencí je aby, dítě vědělo, jak odmítnout požadovanou službu či pomoc neznámému člověku. Čím více budeme při poučování dětí otevřenější, tím větší jim dáme šanci se před takovou to situací bránit a předejít jí. Důležité také je, aby společnost přiznala, že jakákoliv forma sexuálního zneužívání se v České republice vyskytuje. Dále je důležité pomocí různých sdělovacích prostředků např. médií, aby byla společnost co nejvíce informována.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Při tvorbě této bakalářské práce byly využity následující zdroje:

Literární zdroje

DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MAŤEJČEK, Z a kol. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha : Grada publishing, s.r.o., 1995. 237 s. ISBN: 80-7169-192-5.

ELLIOTTOVÁ, M. *Jak ochránit své dítě*. 2.vyd. Praha : Portál, 1997. 172 s. ISBN 80-7178-157-6

HANUŠOVÁ, J. *Násilí na dětech: Syndrom CAN*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 24 s. ISBN: 80-86991-78-4.

MALÁ, E., RABOCH, J., SOVÁK, Z. *Sexuálně zneužívané děti*. Praha : Psychiatrické centrum, 1995. 128 s. ISBN:80-85121-99-9.

MATĚJČEK, Z. *Po dobrém, nebo po zlém?*. 4. vyd. Praha : Portál, 1994. 109 s. ISBN 80-85282-00-3.

PÖTHE, P. *Dítě v ohrožení*. Praha : G plus G, 1996. 143 s. ISBN 80-901896-5-2.

TÄUBNER, V. *Nejstřeženější tajemství - sexuální zneužívání dětí*. Praha : Trizona, spol.s.r.o., 1996. 116s. ISBN: 80-85573-72-5.

VANÍČKOVÁ, E. *Tělesné tresty dětí*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2004. 116 s. ISBN 80-247-0814-0.

VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍ, K., MOUSSOVÁ – HAJD, Z., SPILKOVÁ, J. *Sexuální násilí na dětech*. Praha : Portál, 1999. 120 s. ISBN: 80-7178-286-6.

VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍK, K., HADJ-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální zneužívání dětí I. díl*. Praha : Univerzita Karlova, 1997. 82 s. ISBN 80-7184-479-9.

VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍK, K., HADJ-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální zneužívání dětí II. díl*. Praha : Univerzita Karlova, 1999. 81 s. ISBN 80-7184-878-6.

VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 138 s.

VYKOPALVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 154 s. ISBN 80-244-0337-4.

WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha : Grada Publishing, s.r.o., 2000. 212 s. ISBN 80-7169-795-8.

WEISS, P a kol. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha : Grada publishing, s.r.o., 2005. 264 s. ISBN 80-247-0929.

Elektronické zdroje

Co je to šikana? [online]. 2013 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z WWW: < http://www.zachranny-kruh.cz/rizikove_chovani/co_je_to_sikana.html>.

Mýty a fakta o sexuálním zneužívání dětí [online]. 2013 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z WWW: < <http://www.sancedetem.cz/srv/www/content/pub/cs/clanky/myty-a-fakta-o-sexualnim-zneuzivani-deti-63.html>>.

Mýty a fakta o sexuálním zneužívání dětí [online]. 2013 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z WWW: < <http://www.news.sk/rss/link/2012/11/8175431/myty-a-fakta-o-sexualnim-zneuzivani-deti/>>.

Formy a následky psychického týrání, zneužívání a zanedbávání [online]. 2013 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z WWW: < <http://www.nicm.cz/formy-a-nasledky-psychickeho-tyrani-zneuzivani-a-zanedbavani>>.

Fyzické týrání, zneužívání a zanedbávání – charakteristika [online]. 2013 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z WWW: < <http://www.nicm.cz/fyzicke-tyrani-zneuzivani-a-zanedbabani-charakteristika>>.

Oběť z pohledu viktimologie [online]. 2013 [cit. 2013-01-30]. Dostupné z WWW: <<http://psycho-1.blogspot.cz/2007/06/ob-z-pohledu-viktimologie.html>>.

Syndrom CAN-charakteristika [online]. 2013 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.nicm.cz/syndrom-can-charakteristika>>.

Syndrom CAN [online]. 2013 [cit. 2013-01-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/rizikove-chovani-dospelého-k-dítěti/syndrom-can.shtml>>.

Legislativní dokumenty

Česko. Zákon č 40/2009 Sb., *Trestní zákoník*. Ostrava : Sagit, 2009. 256 s. ISBN 978-80-7208-762-4.

Ostatní zdroje

Commercial Sexual Exploitation of Children in the Czech Republic. Česká Republika : Friedrich Ebert Stiftung, e., 2002. 118 s.

SEZNAM ZKRATEK

CAN - Child Abuse and Neglect – týraní, zneužívání a zanedbávání dětí

CSA – Child Sexual Abuse – sexuální zneužití dítěte

OSN – organizace spojených národů

OSPOD - Orgán sociálně právní ochrany dítěte

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Tab. 1: Z jakých zdrojů jste získal/a informace o sexuálním obtěžování, nebo sexuálním zneužívání dětí?.....	70
Tab. 2: Co podle Vás patří do projevů sexuálního zneužívání dítěte?.....	71
Tab. 3: Pokud byste se dozvěděl/a o týrání či sexuálním násilí, komu byste to oznámil/a?	72
Tab. 4: Pokud byste se setkal/a s projevem sexuálního zneužívání dítěte, jak byste tuto situaci řešil/a?.....	72
Graf 1: Vaše pohlaví?.....	55
Graf 2: Váš věk?.....	56
Graf 3: Vaše vzdělání?	56
Graf 4: Vaše bydliště?	57
Graf 5: Máte děti?	57
Graf 6: Domníváte se, že znáte, co se skrývá pod pojmem sexuální zneužívání dítěte?	58
Graf 7: Domníváte se, že sexuální zneužívání dětí je závažný problém, který by měla naše společnost řešit?	59
Graf 8: Myslíte si, že byste poznal/a na dítěti, že je svým rodičem, příbuzným, opatrovníkem nebo dalšími dospělými osobami sexuálně zneužíváno?.....	60
Graf 9: Domníváte se, že je u některých dospělých osob zvýšené riziko, že budou sexuálně zneužívat své dítě?	61
Graf 10: Myslíte si, že sexuální zneužívání dítěte dospělou osobou může na dítěti zanechat dlouhodobé a závažné následky?	62
Graf 11: Porušují podle Vás rodiče nebo další dospělé osoby, kteří sexuálně zneužívají své děti, práva těchto dětí?	63
Graf 12: Domníváte se, že je v České republice dostatečná prevence v oblasti sexuálního zneužívání dětí?	63
Graf 13: - Myslíte si, že v České republice existují právní normy nebo zákony, které dostatečně ochraňují děti před sexuálním zneužíváním?	64

Graf 14: Souhlasíte s názorem, že sexuální zneužívání dítěte si žádá zásah svého okolí, např. příbuzných, sousedů, učitelů, zdravotníků, lékařů, sociálních pracovníků, policie?	65
Graf 15: Domníváte se, že příčinou sexuálního zneužívání dítěte je psychická úchylka dospělé osoby?	66
Graf 16: Svěřuje se Vám vaše dítě nebo některé z dětí ve Vaší širší rodině se svými problémy a starostmi?	67
Graf 17: Pokud se Vám dítě svěří, že má problém, vyslechnete ho a pomůžete mu ho vyřešit?	68
Graf 18: Oznámil by jste policii nebo jiné instituci zabývající se ochranou dítěte, že ve vašem okolí dochází k projevům sexuálního zneužívání dítěte?	69
Graf 19: Co je podle Vašeho názoru závažnější?.....	69
Graf 20: Byl/a jste někdy přímým svědkem sexuálního zneužívání?	73
Graf 21: Byl/a jste obětí sexuálního zneužívání?.....	74
Graf 22: Pokud jste byl/a sexuálně zneužíván/a, pak jste to oznámil/a?	75
Graf 23: Pokud jste se stal/a obětí sexuálního zneužívání, byl váš věk?	75
Graf 24: Pokud jste se stal/a obětí sexuálního zneužívání, jeho forma byla?	76

PŘÍLOHY

Příloha 1: Dotazník zaměřený na problematiku týraného a zanedbávaného dítěte

Příloha 1

Vážená paní, vážený pane!

Jmenuji se Andrea Kertesová a jsem studentkou třetího ročníku bakalářského studijního programu na Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích. V současné době zpracovávám bakalářskou práci a chtěla bych Vás touto cestou požádat o pomoc při výzkumu, který je zaměřen na psychologické, zdravotní, sociální a právní aspekty sexuálního zneužívání dětí a prevenci tohoto sociálně patologického jevu ve společnosti.

Cílem průzkumu je přispět k řešení uvedené problematiky a k jejímu zmapování formou kvantitativního posouzení četnosti, příčin, možnosti řešení a přijetí nových prvků prevence problematiky sexuálně zneužívaného dítěte.

Dovoluji si Vám poslat dotazník s prosbou o jeho vyplnění. Vyplnění dotazníku by nemělo zabrat více než cca 10 až 15 minut Vašeho času.

Dotazník je anonymní a v něm uvedené údaje budou využity pouze pro potřebu mé bakalářské práce.

Při vyplňování dotazníků odpovězte, prosím, na každou otázku tím, že zakřížkujete v rámečku pouze jednu příslušnou odpověď. Nejste-li si jisti, jak přesně odpovědět, vyberte odpověď s významem, který je Vám z možných nabízených odpovědí nejbližší. Do tabulky v záhlaví tohoto dotazníku vyplňte, prosím, Váš věk, datum vyplnění dotazníku a dále údaj zda jste muž či žena.

Pokud se rozhodnete mi pomoci v uvedeném výzkumném úkolu, prosím Vás, abyste neotáleli s jeho vyplněním a vrácením, nejpozději však do 31. ledna 2011. Děkuji za Vaši ochotu a pomoc.

S pozdravem

Andrea Kertesová

- Vaše pohlaví:** muž žena
- Váš věk:** 15-24 25-35 36-59 60 a více
- Vaše vzdělání:** základní vyučen/a střední vysokoškolské
- Vaše bydliště:** Kaplice Jiné město/obec
- Máte děti:** Ano Ne
- Datum vyplnění dotazníku:** .....

I. ČÁST DOTAZNÍKU

1. Domníváte se, že znáte, co se skrývá pod pojmem sexuální zneužívání dítěte?

- Určitě ano Spíše ano Spíše ne Určitě ne
- Nevím

2. Domníváte se, že sexuální zneužívání dětí je závažný problém, který by měla naše společnost řešit?

- Určitě ano Spíše ano Spíše ne Určitě ne
- Nevím

3. Myslíte si, že byste poznal/a na dítěti, že je svým rodičem, příbuzným, opatrovníkem nebo dalšími dospělými osobami sexuálně zneužíváno?

- Určitě ano Spíše ano Spíše ne Určitě ne
- Nevím

4. Domníváte se, že je u některých dospělých osob zvýšené riziko, že budou sexuálně zneužívat své dítě?

- Určitě ano Spíše ano Spíše ne Určitě ne
- Nevím

5. Myslíte si, že sexuální zneužívání dítěte dospělou osobou může na dítěti zanechat dlouhodobé a závažné následky?

- Určitě ano Spíše ano Spíše ne Určitě ne
- Nevím

6. Porušují podle Vás rodiče nebo další dospělí osoby, kteří sexuálně zneužívají své děti, práva těchto dětí?

- Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne
- Nevím

7. Domníváte se, že je v České republice dostatečná prevence v oblasti sexuálního zneužívání dětí?

- Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne
- Nevím

8. Myslíte si, že v České republice existují právní normy nebo zákony, které dostatečně ochraňují děti před sexuálním zneužíváním?

- Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne
- Nevím

9. Souhlasíte s názorem, že sexuální zneužívání dítěte si žádá zásah svého okolí, např. příbuzných, sousedů, učitelů, zdravotníků, lékařů, sociálních pracovníků, policie?

- Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne
- Nevím

10. Domníváte se, že příčinou sexuálního zneužívání dítěte je psychická úchylna dospělé osoby?

- Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne
- Nevím

11. Svěřuje se Vám vaše dítě nebo některé z dětí ve Vaší širší rodině se svými problémy a starostmi?

- Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne
- Nevím

12. Pokud se Vám dítě svěří, že má problém, vyslechnete ho a pomůžete mu ho vyřešit?

- Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne
- Nevím

13. Oznamil by jste policii nebo jiné instituci zabývající se ochranou dítěte, že ve vašem okolí dochází k projevům sexuálního zneužívání dítěte?

- Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne
- Nevím

14. Co je podle Vašeho názoru závažnější?

- Fyzické týrání   Zanedbávání
 Psychické týrání   Šikanování
 Sexuální zneužívání

15. Z jakých zdrojů jste získal/a informace o sexuálním obtěžování, nebo sexuálním zneužívání dětí? (můžete vyznačit více odpovědí)

- Četla jsem o tom v novinách, časopisech
 Od kamarádů
 Od rodičů
 Ve škole
 Z televize
 Z internetu

16. Co podle Vás patří do projevů sexuálního zneužívání dítěte? (můžete vyznačit více odpovědí)

- Fyzický kontakt se sexuálním podtextem (osahávání)
 Nucení k sledování sexuálních aktivit (rodičů, pornografie, atd.)
 Sexuální návrhy
 Nucení a využívání k prostituci
 Vulgární řeči
 Využívání dítěte k výrobě pornografie
 Voyerismus
 Exhibicionismus
 Znásilnění / pokus o znásilnění
 Jiné .....

17. Pokud byste se dozvěděl/a o týrání či sexuálním násilí, komu byste to oznámil/a?

- Policii
 Rodičům, příp. druhému z rodičů
 Sociálnímu pracovníkovi
 Kamarádům
 Učíteli / Vychovateli
 Lékaři/Zdravotníkovi
 Někomu jinému.....

18. Pokud byste se setkal/a s projevy sexuálního zneužívání dítěte, jak byste tuto situaci řešil/a? (můžete vyznačit více odpovědí)

☐ Situaci bych neřešil/a, je to pouze věc rodiny	☐ Ohlásil/a bych to na policii
☐ Svěřil/a bych se rodině nebo přátelům	☐ Promluvil/a bych si s rodiči dítěte
☐ Ohlásil/a bych to na úřadě, nebo jiné organizaci	☐ Ohlásil/a bych to škole
☐ Promluvil/a bych si s rodiči dítěte	☐ Ohlásil/a bych to na linku důvěry
☐ Ohlásil/a bych to odboru sociální péče a ochrany dítěte	☐ Jiné .....

II. ČÁST DOTAZNÍKU

19. Byl/a jste někdy přímým svědkem sexuálního zneužívání?

- Ano
- Ne

20. Byl/a jste obětí sexuálního zneužívání?

- Ano
- Ne

21. Pokud jste byl/a sexuálně zneužíván/a, pak jste to oznámil/a:

- Pouze kamarádovi / kamarádce
- Dosud neoznámil/a
- Pouze v rodině (manžel, manželka, rodič...)
- Oznámil/a na policii
- Oznámil/a ve škole učiteli
- Lékaři/Zdravotníkovi
- Sociálnímu pracovníkovi
- Zavolal na linku důvěry
- Nikdy to nikomu neřeknu

22. Pokud jste se stal/a obětí sexuálního zneužívání, byl váš věk?

- 1-4
- 5-8
- 9-11
- 12-14
- 15 a vyšší

23. Pokud jste byl/a obětí sexuálního zneužívání, stalo se tak:

☐ Jednou	☐ Krátkodobě
☐ Opakovaně	☐ Dlouhodobě
☐ Mnohokrát	

24. Pokud jste byl/a obětí sexuálního zneužívání, pachatel byl?

- Cizí osoba
- Člen širší rodiny (prarodič, strýc, teta, bratranec, sestřenice atd.)
- Učitel /vychovatel
- Vlastní rodič (otec, matka)
- Nevlastní rodič (otec, matka)
- Sourozenec
- Vedoucí dětského oddílu
- Jiná dospělá osoba

25. Pokud jste se stal/a obětí sexuálního zneužívání, jeho forma byla?

- Fyzický kontakt se sexuálním podtextem
- Výrazné okukování erotických partií
- Přímé sexuální návrhy
- Vyhrožování, vydírání, slíbení odměny za účelem sexuálního kontaktu
- Sexuální vulgární řeči
- Znásilnění
- Pokus o znásilnění
- Nucení k sledování sexuálních aktivit (rodičů, pornografie...)
- Jiná forma sexuálního zneužívání.....